

DIRVA

★★★
THE FIELD

Nr. 73

Rugsėjo-September 24, 1959

Cleveland, Ohio

Vaišinkit ir girdykit jį šiandien, mokėsite vėliau...

New Yorkas Chruščiovui buvo šaltai mandagus

Pereitą ketvirtą dieną, Chruščiovo atvykimo dieną, New Yorko gatvėse judėjimas kaip ir buvo kiek tirštesnis, negu paprastai. Šaligatviuose tik praeiviai stabtelėjo tyliai ir gana abejingai žvilgtelti į "procesiją" (ir dėl to bematant susidarė tose vietose kamšatis). Kadangi tuo metu (vidurdienį) ir taip tose gatvėse žmonių būna labai tiršta, tai labai nesunku buvo suskaičiuoti apie 175,000 žiūrovų... Jokių sveikinimų iš minios nebuvo matyti. Užtat buvo matyti važinėjantis automobilis, kurs vilko paskui save juodą karstą ir viršū turėjo didelį plakatą su užrašu "Monster arrived!" (Pabaisa atvyko). Atstu, bet ši kartą ne taip toli nuo

įvykio vietų, visur buvo grupės piketuotojų su plakatais. Jų tarpe buvo ir gana sąmojingų, kaip, pav., "Dine and Wine Him Today, You Pay Later!" (Vaišinkit ir girdykit jį šiandien, mokėsite vėliau).

Gausiausias piketavimas įvyko ties Waldorf-Astoria viešbučiu (Park Ave.) 7-8 val. vakarą. Čia demonstruojančių buvo keletas šimtų: daugiausia ukrainiečių, daug lietuvių ir po šiek tiek estų, latvių, vengrų ir kt. Lietuvių dalyvavimas buvo organizuotas studentų, bet dalyvavo ir šiek tiek vyresniųjų. Iš viso lietuvių buvo gal apie 100 asmenų. Ukrainiečiai, kurių buvo daugiausia, turėjo ir plaka-

tų daugiausia, ir beveik visuose buvo reikalavimai laisvės Ukrainai. Lietuvių tik kai kuriuose plakatuose buvo Lietuvos vardas, kiti buvo daugiau bendro pobūdžio. Taip pat ir kiti demonstrantai vartojo daugiau bendro pobūdžio, o ne vien tik "individualų reikalą" ginančius šūkius.

Spauda, kuri New Yorke šį kartą svečio atžvilgiu laikosi arba santūriai arba priešiška, nebuvo užsimerkusi ir prieš demonstrantus: visi laikraščiai demonstracijų faktą atžymėjo reportažuose ir įdėjo fotografijų. New York Times įdėjo fotografijoje pačiame prieky matomas ką tik iš Venecuelos atvykęs Dirvos bendradarbis Antanas Diržys.

Ketvirtadienio vakarą Carnegie salėje įvyko protesto mitingas, kur tarp kitų kalbėjo sen. J. McCarthy našlė. Ten įvairūs kalbėtojai nepagalėjo gana aštrių žodžių ne tik Chruščiovui, bet ir jo kvietėjams. O dienos herojai buvo dantų gydytojai, kurie neužleido savo susirinkimui užimtos salės Chruščiovui vaišinti, ir pirmieji Chruščiovo pietūs New Yorke turėjo būti rengiami kitame viešbutyje...

"MES SKERDŽIAM KIAULES, NE ŽMONES..."

Šį savaitgalį Camp David patalpose, prie Thurmont, Md., miestelio, prasideda dviejų savaitinių konferencija tarp prez. Eisenhowerio ir bolševikų diktatoriaus Chruščiovo. Ruošdamasis tam susitikimui, prezidentas antradienį Baltuosiuose Rūmuose 80 minučių tarėsi su aukščiausiais savo diplomatiniais, kariniais, žvalgybos ir moksliniais patarėjais.

nijos priėmimo į JT klausimas atidėtas dar metams.

* Chruščiovo "dramatiškasis taikos planas" bus ištrauktas į Jungt. Tautų plenumo darbotvarkę, svarstant nusiginklavimo klausimus. Tai sukėlė sovietinio bloko nepasitenkinimą, nes jie norėjo tam planui būtų skirta speciali vieta.

Keliaujantis bolševikų propagandistas Chruščiovas nusiškundė, kad jam permaža esą leidžiama pamatyti, nors jomarsūta nustatė pati sovietų pasisuntinybė, atmesdama daugelį JAV valdžios pasiūlymų parodyti kitas vietas ir įrengimus.

Didžiausia, kaip atrodo, Chruščiovo susidomėjimą sukėlė Iowos skerdyklos (netoli kurių jam teko pasiskaityti iškalbingą plakatą: "Mes skerdžiam kiaules, ne žmones") ir kukurūzų farmos. Chruščiovas atvyko pasimokyti kukurūzų auginimo pas, bolševikiniu terminu tariant, "buože", kurių milijonus Ukrainoje išžudė vien dėlto, kad jie norėjo išlikti ūkininkais.

* Jungt. Tautų plenumas atmetė Indijos pasiūlymą įtraukti komunistinės Kinijos atstovavimo klausimą į darbotvarkę. Ki-

Chicago lietuviai studentai demonstruoja prieš Chruščiovo atvykimą į JA Valstybes, įvykusiose Chicago vidurmiestyje. Čia buvo nešiojamos didelės nuotraukos, vaizduojančios komunistų vykdytus žudymus Lietuvoje ir dalinami prieškomunistiniai lapeliai. Edv. Šulaičio nuotrauka

Dėl Chruščiovo lankymosi Amerikoje, didžiuose miestuose įvyko protesto demonstracijos, sutraukusios tūkstančius amerikiečių. Praėjusį sekmadienį Clevelande taip pat įvyko protesto demonstracija, prasidėjusi pamaldomis katedroje ir eisena per miestą. Nuotraukoje grupė lietuvių eisenoje. Priekyje vešias skautės akademikės ir ateitininkai. Iš kairės pirmoji eilė (vėliavos užstota) M. Dabrickaitė, M. Leknickaitė, A. Gelažytė, A. Alkaitytė, R. Bridžius, A. Balčiūnaitė. Antroje eilėje: A. Gelažytė, A. Liutkutė, J. Laikūnaitė, R. Stravinskaitė ir P. Sniečkūtė. Toliau matyti ramovėnų nešama vėliava. Dirvos nuotrauka

PRIEŠ 20 METŲ PRASIDĖJUSI TRAGEDIJA

"Būdama ištikima tautų apsisprendimo principui, kurį paskelbė didžiojo socialistinės spalio revoliucija, Sovietų Sąjunga su nesikeičiančia simpatija seka Lietuvos nepriklausomybės vystymąsi ir tvirtėjimą, būdama įsitikinusi, kad atsidavimas taikos reikalui ir ateityje tarnaus pagrinde vaisingam abiejų valstybių bendradarbiavimui."

Sovietijos užs. komisaro Litvinovo telegrama Lietuvos užs. reik. ministeriui 1938. II. 16 (cituoata iš "Izvestijos").

Šiomis dienomis sukanka 20 metų, kai Kremlius pradėjo trijų Pabaltijo valstybių bolševikinimą, priverdamas tų trijų valstybių vyriausybes pasirašyti savitarpinės pagalbos sutartis, leidžiančias Maskvai įvesti į tuos kraštus savas įgulas.

Ilgai Kremlui reikėjo laukti, kol rado progą savo sienas nukelti iki atvirų Baltijos krantų. Tos progos ji ir dabar dar tebebūtų laukusi, jei būtų turėjusi pasikliauti vietinių tų kraštų komunistų jėgomis ir nepanaudojusi politinio smurto bei raudonosios armijos.

Progą sovietų įsiveržimui į Pabaltijo kraštus suteikė nacių - bolševikų nepulimo paktas, pasirašytas Maskvoje 1939 m. rugpjūčio 23 d. Jo sąlygajame priede Estija ir Latvija buvo priskirta Sovietijos įtakos sferai, Lietuva atiduota naciams. Kiek vėliau tas slapstasis susitarimas buvo revizuotas, priskiriant ir Lietuvą Sovietijos "globai".

1939 m. rugsėjo 18 d., vos tik pradėjus dienai po to, kai raudonoji armija iš pasalų užpuolė tebekovojančią Lenkiją, buvo pradėtas spaudimas į Pabaltijo valstybes, kurių pirmoji auka buvo Estija. Kariuomenės telkimu Estijos pasienyje, oro erdvės pažeidimais ir sovietinių karo laivų įgabėnimais į Estijos teritorinius vandenius buvo siekiama Estiją išprovokuoti, kad ji griebtųsi ginklų.

Kai Estijos vyriausybė bandė Maskvoje išsiaiškinti, jos užsienių reikalų ministris Selter buvo iššauktas į Maskvą ir priverstas 1939 m. rugsėjo 28 d. pasirašyti estų-sovietų savitarpinės pagalbos paktą. Sovietija gavo laivyno ir aviacijos bazes Estijos teritorijoje. Penktasis sutarties punktas skambėjo: "šios sutarties vykdymas jokiū būdu neturi paliesti suvereniųjų sutartį pasirašančių pusių teisių, ypač jų ūkininių sistemų ir valstybių santvarkų".

Sekanti auka buvo Latvija. Šį kartą sovietai teigė, kad Latvija esanti persilpana apginti savo neutralumą. Esą, Lenkijos kariniai laivai latvių uostuose net 24 valandas išbuvę nekonfiskuotos, o tai prieštaraujant tarptautinei teisei. 1939 m. spalio 5 d. Latvijos užs. reik. min. Munters buvo priverstas pasirašyti panašų "savitarpinės pagalbos paktą", kaip ir jo kolega estas.

Penkiomis dienomis vėliau atėjo eilė Lietuvai. Ji buvo paskutinė, nes reikėjo laukti, kol bus pakeistas nacių-bolševikų slapstosios su-

tarties punktas, liečias Lietuvą. 1939 rugsėjo 28-29 dienomis Ribbentropas, viešėdamas Maskvoje, pasirašė "susitarimą dėl vokiečių-sovietų interesų zonų" pakeitimo. Lietuva, kaip minėta, atiduota Kremliaus malonei. Jos užs. reik. min. Urbšys turėjo pasirašyti tokį pat "savitarpinės pagalbos paktą", o kitą rytą "Izvestija" su neslepiamu cinizmu paskelbė: "Didžiosios socialistinės valstybės politika, ir jos, kaip patikimos ir teisingos mažųjų tautų gynėjos, vaidmuo šioje sutartyje išreikšta pabrėžtinai ir iškalbingai".

Sekančiais mėnesiais Pabaltijo valstybės stengėsi joms primetas sutartis sąžiningai pildyti. Atsimenant tuometinę būklę — karą tarp Vokietijos ir Vakarų valstybių bei nacių-sovietų slapstasis sutartis — sutarčių nepildymas, lygiai kaip ir anksčiau atsakykamas jas pasirašyti, būtų reiškę savizudybę. Jos buvo tada išvengta, bet Kremlius rado kitus būdus savo klastai įvykdyti.

Nors Molotovas 1940 m. kovo 29 d. "aukščiausioje (Nukelta į 2 psl.)

KAIP SUPRASTI ALT VYKDOMOJO KOMITETO ATSIŠAUKIMĄ

P. Grigaitis Prezidentui Eisenhoweriui: - Pone Prezidente, nepajėgiau išaiškinti Rasteniumi, kad užtenka išlaisvinti tik Pabaltijo valstybes ir bus taika visam pasauliui. Manau, kad jūs mane geriau suprastit už tuos Dirvos rašeivas. Taigi, klausykite...

Dirvos nuotrauka

DIRVA

THE FIELD

Published semi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Ass'n. VILTIS, Inc. (Non-profit), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Telephone: Henderson 1-6344. Issued in Cleveland every Monday and Thursday.

Editor-in-Chief: Balys Gaidžiūnas. Second Class Mail Privileges Authorized at Cleveland, Ohio.

Subscription per year in advance: \$8.00. Established in 1915. Single copy — 10 cents.

Dukart savaitinis, leidžiamas VILTIS, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Džos (Inkorp. ne pelnei), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Telefonas: Henderson 1-6344. Išėina Clevelande pirmadieniais ir ketvirtadieniais.

Vyr. redaktorius: Balys Gaidžiūnas. Antros klasės siuntos privilegija suteikta Clevelande, Ohio.

Prenumerata metams, iš anksto mokant \$8.00. Isteigtas 1915 metais. Atsk. Nr. kaina 10 centų.

Redaktoriai: Vyt. Gedgaudas ir J. P. Palukaitis.

REDAKCIJINĖ KOLEGIJA:

P. Bastys (Toronto), E. Čekienė (Woodhaven), R. Mieželis (Chicago), J. Pablėnas (Chicago), V. Rastenienė (Brooklyn) ir St. Santvaras (So. Boston).

Chruščiovo ir Grigaičio panašumas

Piktas, kaip Jupiteris, P. Grigaitis antrą kartą aiškina (Naujienose, rugs. 17) Tarybos atsisaukimo penktąjį punktą, skirdamas tiems pasiaiškinimams vietos daug daugiau net, negu visas tas atsisaukimas. Aiškina ir pirmąjį aiškinimą, vis gelbėdamasis tuo pasiguodimu, kad tas Rastenienė toks bukaprofės, — vis Grigaičio aiškinimų nesupranta: veikimo plano neatiskiria nuo ideologinės politikos programos, režimo neatiskiria nuo politikos, na ir, galų gale, iš viso logiškai ir protinai galvoti nepajėgia... Vargas Grigaičiui su tuo Rastenieniu: tiek rašalo išlieta, ir veltui!

Mes čia, Dirvoj, visi, kaip kokia rakštis nepatogioj vietoj: nešokinėjam pagal Grigaičio "nenustygstamai" sukamą virvutę, ir gana. Štai, jis reikalauja, kad mes skelbtumėm, jog Tarybos atsisaukimas gavom ne kitaip, kaip penktadienį. O jei Grigaitis priėjo prie mažos korektūros klaidos, tai jis tai daro norėdamas reikalus apsukti aukštyn. Negi sunku suprasti tokį sakinį, kuris tą korektūros

Prieš 20 metų...

(Atkelta iš 1 psl.)

Sovietijos taryboje" pareiškė: "Sutarčių su Estija, Latvija ir Lietuva įgyvendinimas vyksta patenkinamai ir sudaro sąlygas tolimiesiems santykių pagerinimui tarp Sovietų Sąjungos ir tų valstybių" — tepraėjo tik pora mėnesių, kai naujomis smurto priemonėmis Pabaltijo kraštai nuo pasaulio buvo atkirsti geležine uždanga.

Praeitą penktadienį Chruščiovas Jungtinėse Tautosose paleido didįjį "taikos balandį", reikalaujamas visuotinio nusiginklavimo. Bet nekomunistinis pasaulis turėtų atsiminti, kad tas pats Chruščiovas XX komunistų partijos suvažiavime Čekoslovakiją ir Pabaltijo kraštus paskelbė pavyzdžiais, kaip komunistai turėtų taikiu keliu užgrobti valdžią.

Sovietų taika yra klasta. Leninas yra pasakęs: "Kas pasirašo su mumis taika, yra žuvis". Ir dabar ji Chruščiovui reikalinga, kad bolševizmas geriau galėtų pasiruošti tolimesnei agresijai, tolimesniems užgrobiams "taikiu būdu", kaip tai padarė jo pirmtakas su Pabaltijo valstybėmis. Chruščiovas niekada nėra paneigęs ar atsisakęs savo šūkio: "Mes jus, Vakarais, palaidosime!"

klaidą atitaiso. Laiške ALT sekretoriui (kuris iki šiol neatsiliepė, tik už ALT sekretoriatą vis mala "Naujienos" tuo patvirtindamas, ALT ir "Naujienos" tai tas pats) buvo pasakyta:

ALTo atsisaukimas — reaguojantis į Chruščiovo pakvietimą Amerikon, Dirvos redakcijai buvo atsiųstas rugpjūčio 23 d. Tuo tarpu Clevelande tą dieną gauti Chicago laikraščiai "Naujienos" ir "Draugas", kurie turėjo rugpjūčio 22 d. atžymėjimus, jau tuos atsisaukimus buvo atspaudę. Atseit, tie laikraščiai tuos atsisaukimus gavo žymiai anksčiau.

Negi Grigaičiui dar neaišku, kada į Clevelandą ateina šeštadienio "Naujienos"? Turbūt iš šio sakinio ir taip aišku, kad pirmadienį. O jei dar neaišku, tai jau aiškinti nereikia ir neverta. Ir Chruščiovui daug kas aiškinama, bet jis turi savo supratimo teorijas ir pagal jas varo polemikas.

Aktorius komikas Harry Hershfield šiomis dienomis apibūdino Chruščiovą, kad "Jo protinė gimnastika yra nuostabi. Jis tau užduoda klausimą. Jis už tave atsaiko į tą klausimą. O tada jis ima įrodinėti, kad tu neteisius".

Lygiai nuostabi "protinė gimnastika" liejasi ir Naujienų Apžvalgoje. Aiškiai abiejų polemikos metodas paveldėtas iš to paties šaltinio: iš Markso - Engelso pamfletų.

Kadangi šį kartą (dar vieną kartą!) P. Grigaitis išsiginą nekaltas už Tarybą, tai atkrita reikalas ir gilintis į tą marksistiško tipo akrobatiką.

APAČIOJE: Clevelando miesto sode adv. Julius Smetona kalbą 10,000 asmenų miniai, susirinkusią protestuoti dėl Chruščiovo lankymosi Amerikoje. Kai rėje matyti lietuvių grupę su vėliavomis.

Dirvos nuotrauka

BENDRUOMENĖ PASISAKO

JAV Lietuvių Bendruomenės apylinkių bei apygardų atstovų ir centrinių organų visuotinis suvažiavimas, įvykęs 1959 m. rugsėjo 5-6 dienomis Detroito, išklauses pranešimų ir dalyvių pasisakymų įvairiais bendruomenės veiklos klausimais, priėmė eilę rezoliucijų.

1. **Bendruomenės prigimtį reiškiant.** Lietuvių Bendruomenė, būdama prigimtinė institucija, demokratiniais pagrindais teisingia visus lietuvius ir jų organizacijas bendriesiems tautiniams tikslams siekti.

2. **Dar aktyviau veikti ir kitoms padėti.** Tegul visos Lietuvių Bendruomenės institucijos ko aktyviausiai siekia lietuvių ugdymo tikslų. Ypatinę dėmesį teskiria toms Lietuvos laisvinimo, kultūrinės ir socialinės veiklos sritims, kuriomis šiuo metu niekas nesirūpina arba nepatenkinamai rūpinasi. Tebus ateina ma į talką visoms lietuvių institucijoms, kurios vaisingai dirba reikšmingus darbus lietuvių tautos gyvybei ir klestėjimui.

3. **Darnos laisvinimo žygiuose.** Gyvybingai būtinas Lietuvos laisvinimo veiksmų planų ir darbų derinimas. LB Centro Valdyba, susitarusi su PLB Valdyba, tesiima visų įmanomų žygių bei pastangų tų veiksmų veiklos darnai įgyvendinti.

4. **Keistina Tarybos rinkimų tvarka.** JAV Lietuvių Bendruomenės Taryba teatreips dėmesį į suvažiavimo dalyvių pareikštus pageidavimus JAV LB Tarybos rinkimų tvarkos keitimo klausimu ir tepadarys savo nutarimą.

5. **Ir čia gimusių — augusių neužmiršti.** LB Centro Valdyba, apygardos ir apylinkės tegul ieškos ryšių su čia gimusių-augusių lietuvių organizacijomis lietuvių ugdymui ir tautinei veiklai svarstyti bei vykdyti.

6. **Išrinkti solidarumo įnašus.** Didžiausios reikšmės turi kiekvieno lietuviu mokamas nuolatinis tautinio solidarumo įnašas kaip Lietuvių Bendruomenės plėtimo, tautinės vienybės ugdymo ir lėšų telkimo veiksnys. Todėl visi Bendruomenės veikėjai, o ypačiai apylinkių valdybos į šią reikšmingą darbo sritį tegul atkreipia ypatingą dėmesį ir tesutelkia visą organizacinį patyrimą tautinio solidarumo įnašams išrinkti.

7. **Ieškoti papildomų pajamų.** Lėšų trūkumas lėtina ir stabdo LB Centro Valdybos, centrinių organų, apygardų ir apylinkių darbo planų vykdymą. Centro Valdyba, naudodamasi suvažiavimo pranešėjų ir dalyvių duotais patarimais, teisėko šaltinių

ir kelių papildomoms pajamoms telkti.

8. **Sudaryti Ekonominę Tarybą.** LB Centro Valdyba iki 1959 m. lapkričio 1 d. tesudaro JAV LB Ekonominę Tarybą ir tepaveda jai, išstudijavus padėtį, iki 1959 m. pabaigos paruošti įgyvendinamus planus Bendruomenės papildomoms pajamoms organizuoti.

9. **Mokėti daugiau.** LB apylinkės, rinkdamos tautinio solidarumo įnašus, tekiečia visus lietuvius mokėti daugiau, negu nustatyta tautinio solidarumo įnašo dviejų dol. minimumą. Sumokėjusių pavardės ir įnašo dydis tebus skelbiami lietuvių spaudoje.

10. **Lėšų telkimo mėnuo.** LB Centro Valdyba spalio mėnesį tepaskelbia Lietuvių Bendruomenės lėšų telkimo mėnesiu.

11. **Dėmesys ir talka švietimui.** Lituianistinėms mokykloms lietuvių ugdymo srityje pripažintina išskirtinė reikšmė. Pritaikant Lietuvos Bendruomenės sėkmingai pradėtiems ir vykdomiems švietimo darbus. Visi Bendruomenės organai tepadedda lituanistinėms mokykloms išlaikyti, augti ir stiprėti.

12. **Kultūros kooperatyvas.** JAV LB Kultūros Fondas tedaro žygių suvažiavime iškeltai ir pritariamai kultūros kooperatyvo idėjai realizuoti.

13. **Spaudos Diena.** Suvažiavimas pritaria Spaudos Dienos idėjai, pripažįsta jos išskirtinę reikšmę tautinei sąmonei išlaikyti, kūrybinėms nuotakoms kelti ir kovos už laisvę žygiams paremti. Bendruomenės organai tegul deda pastangų įgyvendinti, naudodami visas įmanomas propagandos priemones ir platindami galimybes.

14. **Kultūrinė reprezentacija.** Išeivijos buičiai ir laisvės kovai reikšmingos įtakos turėtų deramas mūsų kultūros ir jos kūrėjų pristatymas laisvojo pasaulio šviesuomenėi. Bendruomenė ieškos priemonių ir galimybių supažindinti svetimuosius su iškiliais mūsų mokslo ir meno laimėjimais.

15. **Į jaunimą per jaunimą.** Bendruomenė kreips ypatingą dėmesį į neorganizuotą jaunimą, skatindama jį jungtis į veikiančias jaunimo organizacijas, sudarydama jam sąlygas ugdyti lietuviškumą. Organizuos jaunimo tautinio meno ansamblius.

Skleis Bendruomenės idėją ir mintį jaunimo tarpe, eidama "į jaunimą per jaunimą".

Rems, ugdydys ir glaudžiai bendradarbiaus su veikiančiomis jaunimo ir sporto organizacijomis, kreipdama dėmesį į jų veiklą, suvažiavimus ir stovyklas.

Rems jaunimui skiriamą lietuvišką spaudą ir Lietuvių Stu-

Tikėkimės, kad istorikai bus atsargūs

J. Jakštas K. Žuko atsiminimus pripažino (Dirva, Nr. 71) patrauklia medžiaga ateties istorikui, nors ir pastebėjo vieną kitą dalyką, kurie istoriką turėtų įspėti, kad šia medžiaga vis dėl to negalima visai akiai pasitikėti.

Laikraščiuose jau yra pasirodę ir daugiau nurodymų, apie K. Žuko knygoje esamas klaidas, pvz., dėl Raseiniuose išleistų pašto ženklų, dėl neva iš Vilniaus Raseiniuose gauto laikraščio vardu Lietuva, ir kt. Tokių faktiškų klaidų galima surinkti ir daugiau. Bet man ypač du dalykai atrodo kaip įspėjimai, kad ši "medžiaga istorikams" istorikų turėtų būti naudojama gana atsargiai.

Vienas — kad K. Žukas savo kolegas ministerius vertina, daugiausia pasiremdamas sovietinio pasiuntinio Aksebrodo jam pasakytomis nuomonėmis apie juos, istorikams, man atrodo, medžiagos K. Žuko minimiems asmenims apibūdinti reiks ieškoti kituose šaltiniuose. Jų dėmesį, be abejo, turės traukti ta kiek keistoka aplinkybė, kad ano meto Lietuvos krašto apsaugos ministeris lyg ir turėjo (iš atsimimų taip atrodo) nepaprastą pasitikėjimą pas sovietų pasiuntinį, ir pats taip pat labai juo pasitikėjo.

Antras įspėjimas, raginas autorius teigimus priimti kiek skeptiškai, yra jo dažnoki pasakojimai, kaip žmonės jo bijojo. Turiu galvoje ne tik melodramatišką pasakojimą, kaip moteriškė kone apalpo, sužinojusi, kad ji bekalbanti su ministru, bet taip pat ir (arba net ypač) pasakojimą, kaip ypatingai jo bijojo žvalgybos skyriaus viršininkas ir to viršininko padėjėjas. Tuos žmones man teko kiek pažinti. Tad manau, kad K. Žukui tik taip atrodo, jog anie jo taip jau labai bijojo...

J. Sagatys, Chicago

Dėl skonio ir proto nesiginčykime

Z.V. Rekašius skaitytojų laiškuose Dirvos Nr. 70 prašo mažesnis pasisakyti, kodėl aš savo straipsnyje "Vyduo monografijos belaukiant" Dirvos Nr. 53 pažeminęs Vyduoną ir neprideramai mokęs kitus. Esą, knyga dar neparašyta, o jau šokęs mokytis, kaip ją suprasti. Esą, reikia palikti kiekvienam laisvę gyventi savo individualiniu protu. Esą, mano straipsnelis per tą sudaręs blogą skonį.

Dėl skonio ir proto nesiginčijama. Tačiau priekaištas dėl

dentų Sąjungos leidžiamą žurnalą "Lituanus".

Prašys tėvus ir visus lietuvius supažindinti jaunimą su Lietuvių Bendruomenės idėja ir remti jaunimo veiklą.

16. **Tradicijos įgyvendinimas.** Pripažindami pranešimo ir pasisakymuose siūlytų tradicijų reikšmę Bendruomenės gyvenime, Bendruomenės organai tesiima iniciatyvos joms įgyvendinti.

priešlaikinio pasisakymo yra ne vietoje, kadangi pasisakiau, jau ištraukoms iš sakyto monografijos spaudoje pasirodžius.

Pagrindinė mano straipsnelio mintis buvo ta, kad Vyduo mintis priimtume tąja prasme, kuria jis pats jas reiškė. Jis ten mano pabrėžtas, kaip pasišventęs lietuvių tautos narys, žadintojas iš tautinio snaudulio ir ragintojas individuališkai ir kolektyviškai sukilti ir veikti prieš tautos pavergėjus. Tuo jis mums yra aktualus ir brangus dar ir dabar. Jei aš nesugebėjau išreikšti tinkamai tos pagrindinės minties, tai atsiprašau, kad turiu ją čia dar kartą ryškinti Vyduo pavyzdžiu. Bet aš nematau iš autoriaus laiško, kad jis būtų stengsis tą mintį suvokti, apie ją kalbėti ir ją gyventi, vietoj kalbėjęs apie antraeilius dalykus.

Socialinę Vyduo reikšmę aš pabrėžiau sakytą pagrindine mintimi. Tuo būdu Vyduos yra mums pavyzdžiu dar ir dabar. Socialinė žmogaus vertė neturi nieko bendro su jo materialine verte, kurią matuojame pasirušimo, mokslo laipsnių, profesijos, turto ir kitais panašiais požymiais. Laiško autorius be reikalo man prikiša intenciją degraduoti Vyduoną "gimnazijos mokytojiu" plotmen.

Kiekviena sąžiningai pildoma profesija yra gerbtina. Bet ji dar nesudaro asmenybės socialinės vertės. Pakanka egocentriškus veiksmus kiekvienam žmogui skatinti jį pasiruošti savo profesijai ir individualiniam gyvenimui, mokyti ir įgyti mokslo laipsnius, sąžiningai pildyti profesijos uždavinius, sudaryti materialinį turį ir gauti garbės požymius. Bet tai dar nesudaro kūrybinės socialinės vertės asmenyje ir bendruomenėje. Egoistiniu individualumu nesukuriamos altruistinės socialinės vertės, be kurių bendruomenė neišsilaiko. Juk mūsų žmonės trumtyje ir emigracijoje netrūksta individualinių gabumų mokyti ir pasiruošti profesijai, pildyti profesines pareigas, sudaryti turį ir pelnytį sau pagyrimą. Bet mes pasigendame socialinio išpaireigojimo ir atsakingumo religinėje, kultūrinėje ir politinėje savo tautos ir gyvenamojo krašto bendruomenėje. Juk bendruomenė neįmanoma be jos narių pasišventusios veiklos. Jos nesudaro atsitiktiniai narių pasirodymas metiniuose susirinkimuose ar pokylyuose. Jos neįstengia sudaryti valdybos narių darbus. Jos neatstoja ne-realūs pasigyrimai. Kuo gi tada turime pareikšti savo socialinę vertę ir reikšmę? Ar pakanka noro gyventi pagal savo individualinį protą ir skonį? Kas subjektyviai atpalaiduos mus nuo objektyvinių socialinių pareigų?

Tais socialiniais samprotavimais reikia kelti mūsų socialinį pasireiškimą Vyduo pagrindinės minties pavyzdžiu. Tačiau reikia skirti socialinį turį ir veiklą nuo individualinio supratimo ir pasireiškimo moksle, pasaulėžiūroj ir religioj.

M. K. Illinois

JEI KILTŲ TREČIAS PASAULINIS KARAS...

Amerikos lėktuvai per porą valandų pultų sovietų bazes, nuleisdami parašiutininkus...

Prieš kiek laiko Newsweek žurnale ir Cleveland Press dienraštyje pasirodė trumpi rašiniai apie vyrus, nešiojančius aukštus parašiutininkų batus ir žalias beretes. Susidomėjęs tais rašiniais, minėtų spausdinių redakcijų talkinimas, susirūšau su Dešimtosios Specialių Pajėgų Grupės informacijos viršininku. Ir ši medžiaga, kurią čia skaitysite, iš ten gauta. Ji įdomi. Verta susipažinti. Aut.

Jeį kiltų trečiasis pasaulinis karas, JAV kariniai lėktuvai per porą valandų iš Vakarų Vokietijos bazių pakiltų į rytus. Plačiai išsisklaidę virš sovietinių satelitinų valstybių, jie bus pasiruošę taikinti perškristi tamsumoje, virš tirštų miškų. Skrisdami vos pora šimtų pėdų nuo žemės paviršiaus, jie mažomis grupėmis išmes parašiutininkus, ginkluotus moderniškiausiais karabinais, bazukomis, sprogstama medžiaga, su savim gabenantys pirmosios pagalbos priemones ir radijo aparatus, kurių bangos siekia virš 2000 mylių...

Po dienu, ar net po savaitės - jei viskas vyks pagal planą - tose vietovėse prieš kariuomenės viršininkai pradės pergyventi nesklandumus. Tiltai bus išsprogdinti, traukiniai nuversti nuo bėgių, transporto kolonos užpultos... Sprogdintojais ir užpuldinėjais nebus patys amerikiečiai parašiutininkai, bet jų apmokytai ir apginkluoti vietos gyventojai.

Visas šis darbas yra patikėtas vyrams, kurie dėvi aukštus parašiutininkų batus ir nešioja žalias beretes.

Prieš septynerius metus, pirmą kartą JAV kariuomenės istorijoje, naujas dalinys, skirtingas savo struktūra ir pajėgumu, neribotas savo smogiamąja jėga ir potencialu, neapsunkintas praeities tradicinių išitikinimų, buvo pašauktas aktyvion tarnybon Fort Bragg, North Carolina.

Šis dalinys - Dešimtoji Specialių Pajėgų Grupė (10th Special Forces Group) buvo suformuota 1952 m. kelių prityrusių, susipratusių aukštų JAV kariuomenės karininkų.

Dešimtoji grupė, didžioji daugumoj dar ir dabar laikoma paslapyje ir yra pasidariusi tarsi Amerikos svetimšalių legijonu.

Suorganizuota iš pirmosios ir antrosios kartos amerikiečių ateivių, kurių šeimos atvyko ar vis dar tebėra už geležinės uždangos, ir užpildyta rytų Europos pabėgėliais, Dešimtoji grupė yra viena iš geriausiai paruoštų JAV kariuomenės dalinių. Ją palaiko kitur nerandama patriotizmo ir tėvynės meilės dvasia, nes daugelis grupės vyrų yra prisiekę kada nors atvažuoti savo gimtuosius kraštus - Čekoslovakiją, Vengriją, Lenkiją, Estiją, Latviją, Lietuvą, Rusiją...

Didžioji dauguma Dešimtosios Grupės karių yra prityrę partizaninio karo veteranai.

Šioje grupėje randasi jau zilstantys karininkai, kurie prieš 14 metų parašiuotais nusileido okupuotam Europon, trukdyti nacių veiklą su bomba vienoj vietoj, nuverstu nuo bėgių traukinio kitoj...

Čia randametylius, plieniniais nervais jaunus vyrus, kurie kaip šmėklos 1951 m. atsirado Š. Korėjoje antikomunistiniams sabotazo veiksmams...

Čia yra ir kovų užgrūdinti reguliarios kariuomenės kariai, iš geriausių parašiutininkų dalinių, kurie ne kartą kovėsi nuo Sicilijos iki Seoulo per paskutinius 12 metų...

Čia yra ir vyrai juodom barzdom, kalbą rytų Europos akcentais, kurie neduoda savo tikrų pavardžių net ir oficialiems tikslams...

Žinoma, aš tikiuosi grįžti į Lenkiją, - aiškina žemo ūgio, stiprios išvaizdos viršila, pasižadinęs "Kennedy", savo šeimos saugumo tikslais.

Ir jei "Kennedy" kada grįš į Lenkiją, nors ir kaip karys, tai grįš savo tautiečių apmokymui, kaip panaudoti kulkosvaidžius ir granatas prieš komunistus.

"Kennedy" iššoks į priešų užnugarį, kaip Amerikos karys. Jo uždavinys bus plačiam sa-

KĘSTUTIS GAIDŽIŪNAS

botazui ir visuotiniam partizaniniam karui organizuoti dalinius, bet jis visados dėvės savo amerikėnę uniformą, kuri teoretiskai, jei jis pakliūtų į nelaisvę, turį jį apsaugoti nuo paprasto šnipo mirties.

JAV kariuomenėj Dešimtosios Grupės uniforma yra retenybė. Nuo tūkstančių vienodų uniformų ją skiria žalias beretės ir balti šilkiniai šaliai.

Dešimtosios Grupės vyriausias vadas yra plk. Michael Paulik, 43 m. amžiaus, tvirtas West Point auklėtinis. Jo krūtinę puošia eilė kovos medalių.

Svarbiausias jo tikslas, kad kiekvienas vyras pajėgtų apginti savo gyvybę tuščiom rankom, išliktų gyvas nepereinamose pelkėse ir sniego plotuose, sugebėtų išsimaitinti gyvatėmis, uogomis ar vabzdžiais, užrištom akim pajėgtų išardyti ir sustatyti amerikinius ir sovietinius ginklus. Kiekvienas jo grupės vyras išmoksta, kaip laikytis be laisvių stovyklose ir kaip iš jų pabėgti, kaip atsilaikyti tardymuose ir kankinimuose.

Dešimtosios Specialių Pajėgų Grupės karys Bavarijos Alpėse šildosi prie ugnelės.

R. SPALIS

ALMA MATER

APYSAKA

(4)

— Ne, gink Dieve, tik ne į kinoteatrą. Kolege, manai, kad mes, studentai, milijonieriai. Tokios išlaidos! Pietų metu Valgyje apšviesiu pačią, kas į kinoteatrą veda, kas į šokius, o kam ir mėnulio užtenka. Būtinai reikia apšviesti, nes kitaip nuo pat pirmųjų žingsnių, kolege, įbrisi į nebeatpaaisomas kvailystes.

— Dieve, jau ir nebeatpaaisomos kvailystės. Kalbat, kaip šimtmetis moralistas. Prašom tiesiai atsakyti į mano klausimą, o ne užuolankomis.

— Būk rami, kolege. Kai sidabrinis žvangtelis ant stalo, mokėdamas išlaidas, visos tradicijos pasibaigs. Būsi su šaknimis jaugusi į mūsų ratą ir, nepasakę iki pasimatymo, eisime savo takais. Sutarta?

— Paskutinis punktas yra toks aiškus, kad pritariu iš širdies. Sutarta.

Laiku pabaigė šnabzdėjimąsi, nes visi atsistoję.

Gaudeamus igitur, iuvenes dum sumus!
Post iucundam iuventutem,
Post molestam senectutem,
Nos habebit humus...

Gaivalinga jėga tryško iš šitų besijungiančių krūtinų. Tartum elektros srovė ėjo per Paberžytės kūną, ir ji gėrė, sunkė į save tą jėgą pilna troškulio, ilgesio ateinančių dienų, darbo, siekimų.

Šokimas su parašiuotais yra kasdieninis įvykis. Kariai kurie jau yra šokę virš 100 kartų, nėra ypatingas reiškinys.

Jų įgudimas yra neįtikėtinas mišinys, reikalingas profesiniam žudytojui, užsigrūdinusiam stovyklautojui, ar atominio amžiaus kariui.

Visa Dešimtoji Grupė yra padalinta į 15 vyrų kovos uždavinių komandas.

Tipiška komanda susideda iš 2 karininkų ir 13 kareivių. Visi yra seni, prityrę parašiutininkai, pilnai apmokyti slidinėti, įkalnus kopti, povandeniniams uždaviniams, ir prisitaikyti įvairiuose klimatuose.

Tarp šių 15 vyrų randame laisvai kalbančius ispaniškai, portugališkai, itališkai, rusiškai, čekoslovakiaiškai, lenkiškai, prancūziškai, vokiškai, japoniškai..

Keturi iš jų yra sprogdinimo specialistai. Šie vyrai yra paruošti panaudoti bet kurią žinomą ar tuo metu prieinamą sprogstamąją medžiagą kad gautų geriausius rezultatus.

Jų nepaprastas įgudimas pavaižduojamas šiuo pavyzdžiu. Bet kuris vyras, užėjęs į paprastą vaistinę, iš ten randamų chemikalų trumpu laiku gali sustatyti geležinkelio tiltui išsprogdinti bombą.

Keturi ginklų specialistai yra nuodugnai susipažinę su kiekvienu amerikiniu ginklu, pradedant pistoletu ir baigiant 105 mm šautuvu. Jie susipažinę ir su kitataučių įvairiausiais ginklais.

Dešimtosios Specialių Pajėgų Grupės kariai, su pilna kovos apranga, pasiruošę dar vienam pratimui iš lėktuvo. Kariai, kurie su parašiuotais nusileido virš 100 kartų, šioje grupėje nėra ypatingas reiškinys.

Komandos kapralas yra komandos sanitaras. Jo uždavinys yra apmokyti vietinius partizanus teikti pirmąją pagalbą, rūpintis ir prižiūrėti savo komandos vyrus.

Trys ryšių palaikymo vyrai - du radijo operatoriai ir vienas mechanikos specialistas, sugeba radijo bangomis siųsti 200 žodžių per minutę.

Komandos viršila įpareigotas dviem uždaviniams, kaip trečias vadovybėje ir fotografavimo specialistas.

Antras vadovybėje, vyresnysis leitenantas, prižiūri parašiuotinį reikmenų pristatymą.

Komandos vadas, kapitonas, karo metu įpareigotas ryšių palaikymui tarp vietinių partizanų dalinių ir JAV kariuomenės sta-
bo, žinoma, esant antroje fronto pusėje.

Ši penkiolikos vyrų komanda, stovėdama rytinėje ar vakarinėje rikiuotėje, nesudaro grėsmingo, pavojingo priešų įspūdį. Bet įsivaizduokite šią komandą stovinčią partizanų pulko priekyje - pulko, kuris yra apmokytas, apginkluotas ir paruoštas moderniam partizaniniam karui...

Istorijos puslapiai yra primarginti diktatūrinių režimų pavyzdžių, kurie stengėsi ar pajėgė užgniaužti ne vienos tautos laisvę.

Tie patys istorijos puslapiai, pabrėžia ir efektingo partizaninio karo lemiamąjį vaidmenį. Kremliaus neigiamųjų priešasčių sąrašas, kuris neleisdžia jiems pradėti trečiųjų pasaulinį karą, be abejo, paminėti ir vyrai, kurie dėvi žalias beretes...

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

KAUKIŲ BALIUS WATERBURY

Pasibaigus stovyklavimo ir išsklavimo metui Waterbury skautai ir skautės, Tėvų ir Rėmėjų Komiteto padedami, ruošiasi savo tradiciniam kaukių vakarui.

Vakaras įvyks lapkričio 21 dieną Šv. Juozapo parapijos salėje.

Paprastai į šį tradicinį jaunimo pobūvį suvažiuoja daug jaunimo iš Bostono, Worcesterio, New Yorko, New Jersey ir kitur. Rengėjai numato, kad ir šiais metais daug jaunimo suvažiuos, ir prašo, kad kuo daugiau svečių dalyvautų su kaukėmis-kostiumais. Tam

reikalui skiriamos trys vertingos dovanos.

Taip pat rengėjai prašo kitų organizacijų tą dieną parengimų neruošti, ir tuo būdu suteikti progos jaunimui iš platesnių apylinkių kartu pabūvoti.

* Valst. sekr. Herteris spaudos konferencijoje pareiškė, kad Chruščiovo pasiūlyme visiems ir visiškai nusiginkluoti, yra neatsakyta į svarbiausią klausimą: jeigu visos tautos panaikins savo kariuomenes, kaip taika galės būti išlaikyta, jei vis dėlto atsiras užsispyrėlių kariauti, nors ir peiliais".

-- Ši nuotrauka bus pasiųsta Dirvos foto konkursui. Prašau šypsotis!

Pasibaigus iškilmėms, laimingai praėję studentų ilgas eiles, jie atsidadė Valgio užkandinėje. Užėmę kaminį staliuką, pirmą kartą pažvelgė į save ne iš šono.

Jaunuolis pakiošo jai valgių sąrašą.

— Kolege, ko širdis trokšta.

Ji perbraukė akimis per lapą ir pakėlė jas į vyrą. Lyg iškaltas tvirtas, atviras veidas, tiesios, drąsios akys.

— Jūs man...

— Vadink, kolega, sakyk tu, iš karto praktinkis prie normalaus sugyvenimo, — pertraukė ją.

— Kolega, tu man gražiai padėjai ten salėje. Tikrai gailėčiausi, likusi kėdėje, nenuėjusi paspausti rankos. Taip pasiūlysi, iš karto netekčiau pasitikėjimo. Sutik padaryti dar vieną malonumą.

— Negaliu.

— Nee?

— Užimtas šiandien ir ryt ir poryt, — ir liudesys nubraukė jo veidą, tartum šešėlis sklidiną ežerą.

— Aš ne apie pasivaikščiojimą, — juokėsi Paberžytė, — aš, anot jūsų, šituos tradicinius pietus noriu apmokėti. Noriu pavaišinti ir patį tiek patyrusį seniorą. Žinoma, gėdingai turiu prisipažinti, kad tai nesudarys sunkumų man. Iš eilės jam pradėjus juoktis, ji pasiskubino.

— Gal tarp studentų nėra populiarūs milijonieriai, bet aš esu tokia.

— Matau, kad be reikalo nuąšdinau tave, kolege, dėl to neturto. Prisipažįstu, tu man nieko nekainuoji. Mat turiu brolių, padaužą, ku-

ris jau diplomą gavo. Taip pat milijonierius. Sukasi jis dabar tarp pinigų, kaip ruduo tarp nukritusių lapų, ir kartais neužmiršta manęs, apmoka man už tas gausias mėlynas, kurių man, jaunesniam, negailėjo. O dėl tos tradicijos, mea culpa, prisipažįstu dabar, ji ne tiek universitetinė, kiek skautinė, mat, savo laiku buvau tos organizacijos narys. Taigi, pagal seną paprotį, kartą į metus esu linkęs padaryti gerą darbą.

— Dėkui. Pamatė vienįšą bailiukę, ir suminkštėjo širdis. Dėkui dar kartą. Tarp kitko, gal toji pirmoji tradicija irgi ne tiek universitetinė, gal ji irgi kiek asmeninio pobūdžio?

Vyras panarino galvą, žaisdamas šakute.

— Prieš atsakydamas į tą klausimą, turiu priminti kolegei, kaip gimsta pati tradicija. Vienas padaro žygį, kuris patinka kitiems, jis jį pakartoja kartą, trečią, ir jau įrašomas naujas elgimosi lapas.

— Didžiai sužadinta, turiu garbės matyti naujos idėjos pradininką.

— Kolegė ne tik graži, bet ir inteligentiška. Priėjo padavėja, ir jaunuolė pasilenkė prie sąrašo. Išgirdęs, kad toji užsisako rūgštaus pieno su bulvėmis, studentas visas pasišiaušė.

— Ne bulvių atėjom valgyti, vakarienių jų pataupyki, kolege. Prašau dvi porcijas viščiukų, barščių su grietine ir kompoto, — kreipėsi į patarnautoją.

— Elgiatės, kaip diktatorius.

— O tu, kolege, kukli, kaip ramunė.

— Išžiūrėjo į ją, studijuodamas jos veidą. — Net akys skauda, žiūrint į tavo grožį, kolege. Gamta, motinė, matyt, parodai tave papuošė.

(Bus daugiau)

Akimirksnių kronikos

Bronys Raila

LAIŠKAI REDAKCIJAI

Kai Mažosios Lietuvos didžiajam rašytojui Vydnui Kauno universitetas kažkada suteikė garbės daktaro laipsnį, jis atvyko iš Tilžės to diplomo pasiimti ir ta proga didžiojo universiteto salėje turėjo viešą paskaitą. Pradžioje, tarp kitko, jis keliais žodžiais apibūdino savo kelionės išpardžiū, važiuojant traukiniu per Žemaitiją.

- Jau buvo vėlus vakaras, aplinkui tyli, tyli, lygi toluma, - pasakojo Vydnas. - Atsidariau vagono langą, žiūriu šišon, dairesi į tolumas. Ramuma... Miega gama, miega visa Lietuva. Bet nei Ten pamiškėje stovi namelis. Iš jo kamino į viršų kyla dūmai. Tai reiškia, kad čia gyvena žmonės, tai reiškia, kad Lietuva dar gyva!.

Mes, kaip ir iš klausytojų, tada visai jauni šaldros studentai, po to dar ilgai ir gardžiai juokavome iš to naivaus, vydninško "Lietuvos gyvybės" simbolio - dūmų kamuoliuko, kylančių aukštyn per bakūžės kamina.

Bet šiandien man nebeima juokas iš tokio palyginimo. Ir visas atsiminimas mano ausyje skamba ne rašytojo mistiko naivumo atbalsiu, o greičiau, kaip mažytė ir graudi tiesa.

Ar dar smilksta gyvybės dūmai iš Amerikos lietuvių bakūžių kaminių? Ar būtų galima su Vydnui vėl pasakyti - tai reiškia, kad toji lietuvių tautos dalis dar gyva? Ne, nebėra nei bakūžių, nei dūmų, nei kaminių, tik vos ne vos kur ant stogų dar matyti skardiniai vamzdėliai. Čia lietuvis nebesišildo sau viralo sausų žabų liepsnelėmis, nebekaitina savo "rezidencijų" oro beržinėmis malkomis. Visa prapuolė, visa pranyko, o ant jo stogo tik televizijos virbai apykreviviai liko...

Kaip ir iš kur besužinoti, ar jis tebėra gyvas?

Kai nuo praėjusio pavasario beveik kiekvienam Dirvos numerio jį matome skaitytojų laiškų skyriu, kur skelbiama pora ar daugiau įvairių atsiliepimų, pora ar daugiau ištraukų, išpūdžių, pagyrimų ar papeikimų, - jūs galite būti tikras, kad įvyko kažkas naujo. Kažkas naujo arba su pačiu laikraščiu, arba su skaitytojais. Šią padėtį sunku iširti ir apskaičiuoti procentais. Greičiausia, kad truputį pasikeitė jiedu abu - ir laikraštis, ir skaitytojai.

O tai būtų vienas iš įdomiausių ir teigiamiausių pasikeitimų. Taip seniai buvau jo pasiilgęs, ir vis tas ilgesys būdavo be vaisių. Apimdavo nerimas, liūdesys, net nusiminimas. Ne tiek dėl savęs, kiek dėl visos mūsų spaudos ir jos likimo. Juk tiek daug tekdavo matyti, kaip protingesnieji redaktoriai ragindavo skaitytojus daugiau rašyti laiškų laikraščiu, stengdavosi juos dėti specialiuose skaitytojų laiškų skyriuose ar šiaip kokios "laisvosios tribūnos" vardu. Bandydavau, stengdavosi, organizuodavo, o gal net patys vieną kitą laišką sukombinuodavo, o žiūrėk, netrukus viskas vėl išblanksta, kraujas greit nubėga, skyreliai suskystėja ir išnyksta.

Laikraštis ar bendrosios pasikirties žurnalukas be skaitytojų laiškų, be visuomenės atsiliepimų, reagavimų ir tiesioginio dalyvavimo spaudos gyvenime man keldavo liūdesį ir nerimą ypač dėl to, kad tai yra jau tikras ženklas, jog šiuo atveju laikraštis ir visuomenė eina atskirais keliais. Nėra tarp jų sąveikos, bendradarbiavimo, tos elektrinės srovės suliejimų, susikirtimų, nei žybciojimų.

Laikraštis rašo, skelbia, agituoja, kritikuoja, vertina, kelia naujus klausimus ir reikalus, džiūgaujama, pyksta, barasi ar net keikiasi, - o tai "visuomenei" nei šilta, nei šalta. Ji visai nereaguoja, jei dėl nieko neskauoda ir dėl nieko nelinksmu. Nė vienas klausimas ar reikalas jai neatrodo vertas nors kelių minučių pastangos atsistoti ir parašyti savo nuomonę, pritarimą ar pasipriešinimą. Jos dvasinė ir plietinė būseną yra tokia, kaip anoje poeto Viėnažindžio dainelėje: "Man vistiek pat, man vistiek pat"...

Tokia visuomenė nebėra gyvas kūnas, ji mirusi.

Prieš keletą metų viename žurnale nebeiškęsdamas pasipriešinau kaikiurių dypukų nepagrįstams ir tuščiai išdidiems atsiliepiniams apie Amerikos masių "žemą kultūrinį lygį", nesidomėjimą jokiais kultūriniais, visuomeniniais ir dvasiniais reikalais, o tik aklą dolerio vaikymąsi. Gyvenimas rodo ką kitą, jeigu tik plačiau pasišalgytume. Amerikos spaudos puslapiu nuolat rodo kaip tik kitokia jos visuomenė, - tokią visuomenę, kuri šį kraštą padarė dideliu, galingu, veržliai kuriančiu, kūryba pulsuojančiu.

Pradedant žurnalais ir magaziniais, didžiojo tiražo dienraščiais ir baigiant mažais leidiniais bei siauro lokalinio pobūdžio laikraštukais, - beveik kiekvienam iš jų jūs rasite skaitytojų laiškų skyrių, kur kas numeryje, o dienraščiuose kasdien skelbiama skaitytojų laiškai. Jų tik dalis viešai panaudojama, ir dažniausia teuztenka

lingavo galva ir pasakė: "Pastaruoju metu nebebuvo prieš jus skundų"... Tuo jis aiškiai norėjo pasakyti, kad su mano raštais kažkas nebetvarkoje, "implying that we were slipping badly"...

Jo gaunami skaitytojų laiškai, pasakoja toliau Goldbergas, yra trijų rūšių. Švelniausi tie, kur skaitytojas rašo kritikai asmeniškai, pasiskūdamas ar atremdamas jo teigimus ar suteikdamas geresnių sugestijų. Piktesni antros rūšies laiškai, kuriuose skaitytojas rašo redaktoriui, norėdamas, kad jie būtų išspausdinti ir tuo būdu kritikas būtų viešai išsprautas. Ir pikčiausio įniršimo tie laiškai, kuriuose skaitytojas rašo tiesiai leidėjui ar leidėjams, reikalaujamas padaryti galą kriminalinei laikraščio bendradarbio veiklai, atleisti jį iš darbo, daugiau nebespausdinti jo straipsnių. Tuo atveju jis dažnai pareiškia, kad, nebeleidamas tolesnių padarinių, atsisako laikraščio prenumeros...

Dėl skaitytojų laiškų sumažėjimo mūsų muzikos kritikas taip pasiaiškina: Esą lengva aprašyti

Iš Argentinos atvykusių lietuvių grupė per savo jaučio kepimo pramogą - asado prie Chicagos esančioje Marijonų seminarijos sodyboje.

to, kad ir vieni ir kiti nepajėgia paruošti spalvingų apžvalgų, o tik pilkas. O pilkas dėl to, kad tas mūsų gyvenimas pilkas. Užburtas ratas!

Pabaigai pereinant į kiek asmenišką temą, - negalėčiau liūdnai nusiskusti, kad šios akimirksnių kronikos būtų likusios visai be jokio skaitytojų dėme-

Iš kur sužinoti, ar iševijoje lietuvis tebėra gyvas? - Laikraštis be skaitytojų laiškų, tai ženklas, kad skaitytojams dėl jo straipsnių nei šilta, nei šalta...

vietos tik trumpomis tų laiškų ištraukomis. Skaitytojai kalba visokiais klausimais, laikraštis išskelbiais ar bendraisiais, į viską reaguoja, išgyvena, giria, protestuoja, sveikina, smerkia, duoda kritikos (protingos ir neprotingos) - bet jie domisi daug daug kuo daugiau, negu tik doleriu.

Be abejo, kai ir kiekvieno krašto visuomenėje, taip ir Amerikoje, jos dalis yra egoistinė, "tamsi", tesirūpinanti tik savo doleriais, "nekultūringa". Tačiau su ja drauge gyvena ir kita dalis, greičiausia ne mažesnė, sudaranti jos socialinio pastato pagrindą, išreiškianti jos tikrąją gyvąją dvasią ir nuolatinę pažangą. Ir ta gyvoji dalis "makes America great"! Ji dirba ir kalba, ji jaučia reikalo ir prasmės kalbėti visur - ūkyje, politikoje, kultūroje, tikybose. Ne tik kongrese, universitetų salėse, suvažiavimuose, bažnyčių sakytose, draugijų ir klubų susirinkimuose, bet visur ir visada, kasdien ji budri ir gyva, ir nepavargusi po sunkių dienų darbų, kai grįžta namo. Jai ne "vistiek pat", kaip eina gyvenimas, ir ne "vistiek pat", ką rašo laikraščiai ar žurnalai. Ji sėda prie stalo ir rašo savo laiškus redaktoriui, reiškia savo nuomones, kritiką ar pritarimą, išsako visuomenės balsą. Ji - nuolatinis tautos valios ir gyvosios minties referendumas.

Atsisukime į save, apsidairykime, pažiūrėkime į savo spaudą, ir tuoj pamatysime, kiek mes dar esame gyvi. Ir kokie "veiklūs" ir kokie "kultūringi"...

Skaitytojų laiškai amerikiečių spaudoje yra tapę ne tik reikšminga visuomenės nuotaikų ir jos balsų išreiškimo institucija, bet ir kartu rodiklis, kiek bendradarbių raštai sukelia dėmesio, kiek jie užgauna gyvuosius publikos nervus, kiek iš viso tie raštai yra geri. Vistiek, teigiami ar neigiami skaitytojų atsiliepimai, bet jei tik jų gaunama daug, rašytojas aukštai vertinamas, o jei mažai ar nieko, tai ženklas, kad su rašytoju kažkas negerai, kad jo raštai, matyt, mažiau įdomūs ir svarbūs.

Tai paradoksinė ir gal kiek perdėta išvada, bet su ja visados skaitomasi ir vadovaujamosi. Mano mėgiamas "Los Angeles Times" dienraščio muzikos kritikas Albertas Goldberg'as neseniai atvirai pasipasakojo savo bėdas. Esą, kai jis nuėjo į redakciją atsitiinti tų laiškų, kurie dėl vietos stokos laikraštis neįspausdinami, tų skyrių tvarkantis redaktorius su užuojauta pa-

meno ar gyvenimo reiškinius, kurie yra aiškiai geri ar aiškiai prasti. Daug sunkiau, kai susiduri su vidutinybėmis, su šiaip sau mizernais įvykiais ir reiškiniais, o tokių daugiausia nėra jie nei balti, nei visai juodi, o pasakytume - pilki. O apie pilkus reiškinius ir rašyti dera pilkai. Gi jei pilkas spektaklis tenisipelnos pilkos apžvalgos spaudoje, tai pilka apžvalga neįkvėpia skaitytojo jokiai reakcijai. Jis tada nerašo laiškų redakcijai. Jis lygiai taip pat, kaip ir mes kiti, tik snūduriuoja ar saldžiai knarkia.

Ką apie savo amatą pasisako muzikos vertintojas, lygiai tiek pat dera politikos, kultūros, literatūros, visuomenės organizacijų veiklos vertintojams. Mūsų laikraščių redaktoriai tai atlieka iš profesinės pareigos, o bendradarbiai iš "pasišventimo". Jei platesnės visuomenės gyvo dėmesio nepatraukia, tai gal dėl

sio. Tačiau ir džiaugtis dar nebūtų pagrindo: amerikiečių lygmeniu tas dėmesys tebtų silpnas ir mažas. Ir neslėpsiu, kad man suteiktų daug malonumo bei dvasinės pasipirties, jei kada skaitytojai reaguotų teigiamais ar ypač neigiamais laiškais, kritikomis ir sugestijomis, visais klausimais, kurie iškyla šiose kronikose. Jei tik dalis tų laiškų ar jų ištraukų tegalėtų būti skelbiama laikraštyje, tai visa kita Dirvos redakcija man maloniai persiųstų.

Tiesa, vienu klausimu skaitytojų atbalsis buvo nuostabiai puikus. Tai dėl Kristaus rankraščių nebuvimo ir jo asmenybės istoriškumo. Redakcija tada išspausdino tik vieną laišką, o kaip man pranešė, jų buvo gausiai net dešimties. Ir beveik gaila, kad neišspausdino daugiau...

Bet yra buvę ir kitos naudingos talkos. Kaip ir iš skaitytojų man prisunčia iškarpi ir

naujų temų pasiūlymų. Vienas iš draugų reguliariai aprūpina man trūkstantais prancūziškais laikraščiais ir žurnalais, kitas protarpiais pasuka naujausių voikiškų magazinų, o taip pat sovietinių knygų ir žurnalų iš Lietuvos. Tai lengvina darbą ir leidžia jį įvairinti. Esu gavęs apie dešimtį laiškų iš pažįstamų ir nepažįstamų skaitytojų. Keli su komplimentais, kiti su priekaištais, pabarimais, vienas (anoniminis) su gardžiu išskoliojimu. Visa tai veikia paguodžiančiai.

Bet du laiškų atskirai atidėjau nuo seniau. Jie nėra palankūs, jie priekaištingi, tačiau abu kupini pozityvios kritikos ir noro geriau išsiaiškinti kaikiuriuos klausimus. Vieną jų - apie Kudirką - gal bus geriau atidėti metų pabaigai. Bet apie kitą su malonumu užsiminsiu jau sekančioje kronikoje.

Dar viena pamoka

Tėviškės žiburiai praneša, kad:

"Prieš trejetą metų lietuvių vienuolių saleziečių grupė įsteigė vienuolių Cedar Lake prie Čikagos. Kun. Ant. Sabaliausko ir kt. rūpesčiu buvo surinkta aukų, taipgi gauta saleziečių centro parama ir pastatyti pastatai jaunimo stovykloms ir būsimai mokyklai. Be to, buvo pastatytas liet. kryžius ir šiluvos vardo koplyčia. Vienuolių grupės sudėty buvo keletas italų saleziečių, nors vadovybė buvo lietuvių rankose. Rugpiūčio mėn. gale augštesnės saleziečių vadovybės JAV buvo padaryti pakeitimai, kurie iškilnojo visus lietuvius į tolimes vietas, o Cedar Lake pavedė nelietuviams su vyresniuolu lenkų kilmės. Tai

paliatė ir lietuvių visuomenę, nes ji savo aukomis gausiai rėmė Cedar Lake įstaigos įsikūrimą, įstaigos, kuri žadėjo būti lietuviška".

Ši žinia baigiama raminančiu sakiniu, jog esą daroma žygių, kad reikalas būtų persvarstytas ir atitaisytas. Tačiau panašių atvejų patyrimas rodo, kad žygiai tik pratęsia kuriam laikui viltį, bet sprendimų lietuvių naudai nekeičia...

DETROIT

PAREMKIME BALFO RINKLIAVĄ

Ateinantį šeštadienį, rugsėjo 26 dieną, Detrote ir Hamtramcke bus vykdoma Balfio metinė rinkliava. Šioji diena tebūna mūsų visų lietuvių solidarumo ir artimo meilės pasireiškimo žiburys visose lietuvių širdyse. Balfio rinkliavos diena primena mums baisiausius ir skausmingiausius akimirksnius, kada apleidome savo Tėvyne, peržengėme į svetimą kraštą ir laukėme paramos iš svetimųjų.

Šiandien gera proga prisiminti varge pasilikusius tautiečius Europoje, kenčiančius Lietuvoje, išstremtus į tolimes Rusijos kraštus, kur jie laukia mūsų moralinės ir materialinės paramos. Jie, kaip ir mes, nori išlikti gyvi. Gyventi yra kiekvieno žmogaus šventa teisė, o padėti kiems būti, kad gyventų yra mūsų pareiga.

Jei mes visi Balfui skirtume tik po vieną dolerį mėnesiui, mes surinktume daugelį tūkstančių. Jei kas dėl geresnio duonos kėsnio, dėl geresnės pastogės, dėl didesnių patogumų užmirštų varge esantį lietuvių, sunku jam būtų vadintis lietuvių bendruomenės ar krikščioniškojo pasaulio nariu.

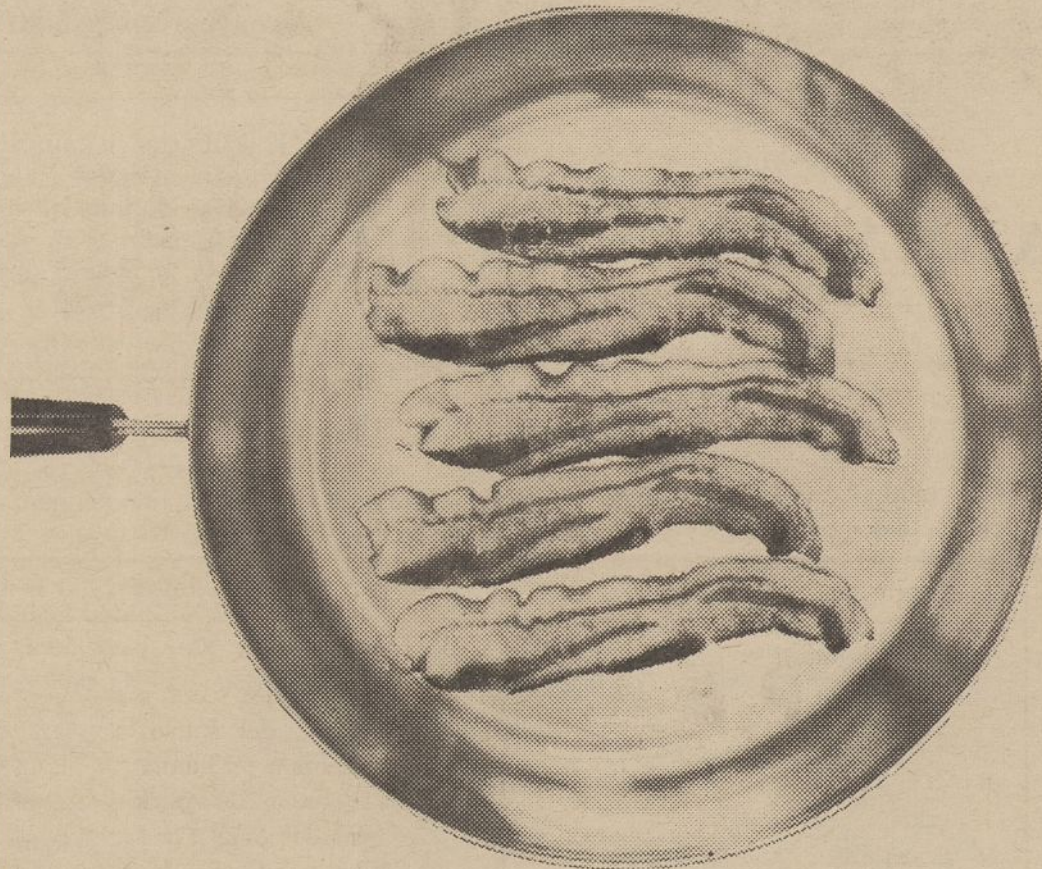
Mielos lietuvių, pasirūpinkite rinkliavai dėžutes ir pasiskleiskite po Detroitą rudeniniam derliui surinkti. Visų vargančių lietuvių akys ir širdys nukreiptos į jus, mielos sesės. Jie skaičiuoja tas dienas ir valandas, kada jiems bus išties-ta paramos ranka. Jų visų viltys sudėtos į jus. Ačiū visiems, kurie išklausys pagalbos trokštančių lietuvių šauksmo.

A. Musteikis

J. CIJUNSKAS LAIKRODININKAS

Taiso ir parduoda laikrodžius, apyrankes ir kitas brangenys. Sąžiningas ir garantuotas darbas prieinamomis kainomis.

753 E. 118 St.
Cleveland 8, Ohio
Telef.: LI 1-5466

Automatiškas viršų virimas... su Gold Star Award dujine plyta

Gold Star Award plytos jau čia! Pamatykit šias nuostabias naujas dujines plytas su 28 pagerinimais - pamatykit nuostabų "Burner-with-a-Brain", kuris visam laikui pašalina puodų prižiūrėjimą. Nepirkite kitos, kaip Gold Star Award plytos. Perkant žiūrėkite, ar yra Gold Star.

THE EAST OHIO GAS COMPANY

Žvalgybų kova

PASKUTINIS SAPNAS ŽLUGO MEKSIKIEČIO DAILININKO GLĖBY

Ką slapstosios žvalgybos žnyplės sugriebia, to jau nebeapleidžia.

Marta grįžta Amerikon, tvirtai įsitikinusi, kad Boriso Morroso jau nebematys. Ji tiki, kad ryšininkas drauge su dokumentais bus perdušęs ir jos informacijas, ir Morros gyvas nebegrįš iš Maskvos. Tačiau po dviejų savaitių filmų producentas parskrenda iš rusų sostinės.

Martą ta žinia sukrečia. Ji negali išspręsti tos mįslės. Tačiau ji neturi daug laiko svarstymams. Ji pasiunčiama į Meksiką vadovauti savo vyro "televizijos firmai". Ji turi dengti atvykstančius iš Jungtinių Valstijų agentus, juos slėpti, jų informacijas rinkti ir dokumentus į Maskvą perdavinėti.

Meksikos sostinėje ji jaučiasi labai vieniša. Tačiau vieną dieną ją maloniai nustebina pakvietimas dalyvauti dailininkų šventėje. Kuri, kaip pakvietime sakoma, rengiama uždarame ratelyje.

Atelje įrengta viename gražiausių egzotiško miesto sodų. Sode išrikuotos palapinės su šampano staliukais. Svečiai, jau užtektinai prisizūrėję dailininko paveikslų, grupuojasi palapinėse po palmėmis. Ispaniška kapela groja sentimentaliosios melodijos.

- Ar tamsta viena ponija? - Marta išgirsta nepažįstamą balsą. Su šampano stiklu rankoje ji atsiskuka.

- Matote juk, - šypsosi.
- Aš norėjau paklausti, ar viena į šventę atvykote?

- Kodėl?

- Nes po poros valandų aš paklausu, ar galiu palydėti? - Tas žūlumas Martai patinka. Dar labiau patinka jai vyras, stovįs šalia jos. Jis kalba ispaniškai ir greičiausiai yra meksikietis. Bet jis daug aukštesnio ūgio ir gana gražus.

- Norite žinoti, kas esu? - sako vyras. - Vadinuosi Pablo O'Higgins.

Pavardė jai nieko nesako. Tik vėliau ji sužino, kad Pablo O'Higgins, sūnus meksikietės motinos ir anglo tėvo, yra vienas garsiausių supermodernistų Meksikos dailininkų.

- Tamsta man patikiai iš pirmo žvilgsnio, - kalba Pablo. - Čia, Meksikoje, yra gražių moterų, bet tamsta skiriesi iš jų. Aš norėčiau nutapyti tamstos portretą.

Jis šnibžda jai į ausį tūkstančius komplimentų. Kaip seniai Marta nebegirdėjusi tokių žodžių! Kiek metų, kai meilužius jai parenka sovietų slaptoji tarnyba! Šis atėjo pats. Ir kai Pablo po kelių valandų paklausia, ar jis gali ją palydėti, Marta sutinka.

Marta vėl pradeda linksmą gyvenimą. Ji išsikelia iš viešbučio, išsinuomuoja prabangų butą miesto kalvoje, ji rengia priėmimus, draugauja su skulptoriais ir tapytojais, pati organizuoja parodas, kuriose, be abejo, specialii vieta skiriama Pablo kūriniams.

Ji užleidžia vyro "televizijos firmos" reikalus ir sovietų slapstosios tarnybos uždavinius atleka uždelsdama ir nerūpestingai.

Taip praeina vieneri metai. Ji niekad su Pablo nekalba apie politiką. Visą gyvenimą ji labiausiai bijojo, kad niekas nepatirtų apie jos slaptąją veiklą. Keletą mėnesių sovietų slaptoji žvalgyba stebi nesikišdama. Bet vieną drungną birželio vakarą ji iššaukiama pas sovietų žvalgybos viršininką Meksikos sostinėje. Pasiklabėjimas vyksta scenos impresario kontoroje, kuri maskuoja tikrąjį šefo veiklą.

Bosas yra mažas, tamsus, aštrių akių meksikietis. Jis sėdi už milžiniško rašomojo stalo. Ant sienų kabo teatrų programos, dekoracijų eskizai, meksikiečių ir tarptautinių artistų nuotraukos.

- Tamsta žinai, kodėl aš tamsą pasikviečiau, - pareiškia žemo ūgio vyras, neišimdamas iš burnos cigaretės.

- Nenujaučiu.

- Labai gaila. Tamsta drauge, esi taip žemai smukusi, kad net nepastebi, kaip apleidai savo pareigas.

Tarytum kaltinamųjų suole Marta visą valandą išsėdi priešais impresario. Šią valandą jai paaiškėja, kad kiekvienas jos žingsnis sekamas. Tai neturėtų jos stebinti, nes svarbesni agentai visada yra kitų agentų stebimi.

- Labai gaila, - baigia meksikietis, - bet atelty tamsta jau nebegali tikėtis nuolaidų. Mažiausias nukrypimas nuo nurodymų atneš atitinkamas pasėkas. Tamsta priklausai prie bendradarbių, kurių taip lengvai neatstisakoma. Dar viena klaida - ir seks bausmė. Aiškiau, manau, man nereikia išsireikšti.

Visiškai palaužta Marta išeiną iš šefo kontoros.

Ištisomis dienomis ji svarsto savo būklę. Ji įsitikina, kad agentės gyvenimas su gyvenimu šalia dailininko yra nesuderinamas. Ji jau nebeturi jokių kitų išakymų. Ji nusprendžia išsivaduoti.

Iš vienos pusės, pildydama slapstosios tarnybos nurodymus, priiminėdama agentus, rinkdama dokumentus iš Amerikos ir per pasiuntinybę juos persiųsdama Maskvon, ji pradeda likviduoti savo turtą Meksikoje. Einašios sąskaitos, vis dar tebesiekiančios šimtus tūkstančių dolerių, slaptai perkeliamos į Braziliją, Argentina ir Urugvajų. Pradedamos derybos su argentiniečiu spekuliantu dėl Argentinoje esančio dvaro pardavimo.

Pagaliau ateina diena, kada ji jau pasiruošusi kalbėti su Pablo. Graži žvaigždėta naktis. Mėnulio spinduliai krinta pro aukštus ateljes langus.

- Tu tokia rimta, mieloji, - sako dailininkas.

- Labai rimta. Ar tu viską padarytum dėl manęs?

- Viską.

- Gali valandą manęs paklausti?

- Ištisas valandas.

- Net jeigu papasakočiau visą gyvenimą?

- Tavo gyvenimas yra manas...

Ji pradeda nuo tos dienos, kai teisės profesoriumi ir Chicago advokatu Dr. William E. Dodd gimė dukrelė. Ji baigia tą dieną, kurią jie susitiko meksikiečio dailininko ruoštoje pokylyje. Tai yra išpažintis be spragų.

Pablo nenutraukė savo meilužės. Jis tik degė cigaretę po cigaretės.

- Ir kodėl tu visa tai man pasakojai? - jo balse jaučiamas kažkoks svertumumas.

- Nes aš noriu su tavimi pabėgti.

- Bėgti? Kur?

Ji papasakoja apie savo planus ir pasiruošimus. Ji apkabina savo mylimojo kaklą:

- Sakyk ką nors, Pablo. Ką nors, - jos balsas dreba.

- Tai buvo gražus sapnas, - pagaliau prataria dailininkas.

- Sapnas?

- Taip, Marta. Nes tai negali būti įgyvendinta.

- Nemyli manęs?

- Myliu labiau už viską.

- Bijai su manimi gyventi?

- Ne.

- Tad kodėl - sapnas?

Dailininkas ją švelniai pastumia nuo savęs. Jis guli tamsoje. Ant jos veido krinta šalti mė-

Lietuvių grupė užpakaly ramovėnų vėliavos, nešamos A. Spirikaičio, dalyvavusi praeitą sekmadienį Clevelande suruoštoje protesto demonstracijoje prieš Chruščiovo lankymąsi Amerikoje. Grupėje matyti: K. Morkūnas, L. Leknickas, F. Eidimtas, A. Augustinavičienė, B. Augustinavičiūtė, J. Smetona, P. Balčiūnas, J. Virbalis ir kiti.

Dirvos nuotrauka

Clevelandas prieš Torontą

nulio spinduliai.

- Tai buvo sapnas, - pakartoja jis tyliai. - Tu galbūt dar gali išsipalnioti iš slapstosios tarnybos tinklo. Bet aš... niekad.

- Tu...

Jis delsia. Pagaliau ištaria:

- Jau daug metų dirbu sovietinei žvalgybai. Priklausau prie svarbiausių agentų Meksikoje. Jie niekada manęs neatsisakys.

Marta neįveda. Ji jaučia, lyg visas jos kūnas būtų suparaližuotas. Ateljes sienos, silpnos mėnulio šviesos aprauktos, atrodė, griūva.

Ji žino, kad jos gyvenimas sugriuvo. Ji žino, kad prasidėjo galas...

(Tęsiny: Ciniškas pasikalbėjimas su sovietinės žvalgybos šefu)

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

Šį šeštadienį, rugsėjo 26 d. Toronte įvyks I-sios tarp miestinės lengvosios atletikos rungtynės tarp Clevelando ir Toronto lietuvių. Clevelandiečius atstovaus LSK Žaibo lengvatletai, o torontiečių spalvas gins PPSK Aušros ir LSK Vyties rinktinė.

Varžybos vyks 4-se klasėse: jaunių ir mergaičių A kl. (1941-43 m. gimimo) ir jaunių ir mergaičių B kl. (1944-46 m.)

Šalia to bus ir atskiros varžybos vyrų ir moterų klasėse, kuriose, be lietuvių, dalyvauti pakviesti Toronto estai ir latviai.

Šioje grupėje Clevelandą atstovaus: St. Juodvalkytė - rutulys, diskas; A. Modestavičius - į tolį, į aukštį, trišuolis ir V. Venclauskas - į tolį, trišuolis, diskas.

Tarp miestinių rungtynių programa:

Jaunių A kl.: 100 yd., 220 yd., 880 yd.; į tolį, į aukštį, su kartimi, trišuolis; rutulys, diskas, ietis, 4x110 yd. estafetė.

Jaunių B kl.: 75 yd.; į tolį, į aukštį, rutulys, diskas, ietis, 4x75 yd. estafetė.

Mergaičių A kl.: 75 yd., į tolį, į aukštį, rutulys, diskas, ietis, 4x75 yd. estafetė.

Mergaičių B kl.: 50 yd., į tolį, į aukštį, diskas, beisbolo sviadinukas, 4x55 yd. estafetė.

Varžybos žada būti labai įtemptos, kadangi komandos yra apylygio pajėgumo. Torontiečiai atrodo bus pranašesni jaunių klasėse, tačiau Clevelando mergaitės turėtų viršyti šeimininkes.

Dalyvių tarpe yra visa eilė mūsų rekordistų, todėl, geram orui esant, gali būti pagerinta visa eilė Š. Amerikos Lietuvos ar net tremties rekordų.

Clevelando komandą sudaro net 29 dalyviai. Komandą lydi J. Nasvytis, A. Bielskus ir A. Korsakas.

Clevelandą atstovauja šie sportininkai:

Jaunių A kl.: A. Motiejūnas, L. Cieška, R. Misiūnas, R. Liogys, J. Kulavičius, R. Sakalas, E. Modestavičius, K. Čyvas, B. Butkus ir K. Karalius.

Jaunių B kl.: S. Venclauskas, T. Pikturna, L. Juodvalkis, V. Kasparavičius, R. Dumbrys, V. Augis, K. Augis, Petkevičius.

Mergaičių A kl.: R. Besperaitytė, I. Besperaitytė, R. Gaidžiūnaitė, R. Dučmanaitė, V. Ambrazavičiūtė, N. Gelažytė ir I. Beržinskaitė.

Mergaičių B kl.: L. Juodytė, A. Karaliūtė, V. Karosaitė, D. Čiurlionytė.

UKRAINIEČIAI LAIMĖJO

Rugsėjo 12 d. Clevelande įvyko lengvosios atletikos rungtynės tarp LSK Žaibo ir Clevelando ukrainiečių. Varžybos vyko jaunių ir mergaičių klasėse.

Bendroje klasifikacijoje nugalėtojais išėjo ukrainiečiai - 74:73. Mūsų mergaitės laimėjo 8:29, tačiau jaunieji turėjo nusileisti 25:45. Mūsų jaunieji buvo nepilnoje sudėtyje, kadangi didelė dalis šeštadieniais dirba.

Mergaičių klasėje mūsų šiek tiek laimėjo šias rungtis:

60 yd. - R. Besperaitytė 8.0 sek.; į aukštį - N. Gelažytė 4'4"; į tolį - R. Besperaitytė - 14'6"; rutulys - R. Dučmanaitė - 27'9 1/2"; diskas - R. Gaidžiūnaitė - 74'4" ir 4x75 yd. estafetė (V. Karosaitė, R. Dučmanaitė, L. Obelenytė ir A. Karaliūtė.)

Jaunieji įstengė laimėti tik vieną rungtį - A. Modestavičius šuolių į tolį 20'2".

Mūsų sportininkai yra labai geruose santykiuose su ukrainiečiais. Numatoma ateityje turėti varžybas ir krepšinyje bei tinklinyje.

NAUJAS LAIMĖJIMAS ŠUOLYJE Į TOLĮ

Praeitą savaitę įvykusiose Clevelando LSK Žaibo 1959 m. lengvosios atletikos pirmenybėse, vienuolikmetis Gediminas Titas pastatė naują Š. Amerikos lietuvių geriausią pasekmę, šuolyje į tolį, jaunių C klasėje (10-12 m.), nušokęs 15' 1 1/4" (4.61 m.). Senoji pasekmė priklausė taipogi clevelandiečiui Alg. Motiejūnui - 14'6", pastiekta 1954 m.

the **MAY** *company* — Ir Eagle Stamps yra dadėtos sutaupos.

Žemiausios metų kainos!

PRADEDANT PIRMADIENIU

VISOSE MAY'S KRAUTUVĖSE

60-SIS SUKAKTUVINIS

IŠPARDAVIMAS

Šimtai ir šimtai puikių pirkinų kiekviename skyriuje May's abiejose krautuvėse!

Pasinaudokite šia didele sutaupų proga reikmenimis... jūsų šeimai... ir jūsų namams!

Jūsų didelė metų pirkinio proga! Įvykis, kurio jūs laukėte... dėl kurio taupėte! Mes ruošiamės šiai progai mėnesius, pirkdami tik iš žemiausių kainų šaltinių... ir atidedami tuos pirkinius, kurie bus reikalingi jums, jūsų šeimai ir jūsų namams tom šaltom dienom ateityje. Ateikite anksti... Ateikite vėliau dienoje... bet ateikite dažnai pasinaudoti šios daugybės sutaupų proga. Kiekvienas skyrius, rūšys ir aukštai, mūsų abiejose pilnose krautuvėse yra pasiruošęs jums padėti sutaupyti daugiau, negu bet kada anksčiau...

CHARGE PIRKINIAI MOKAMI NUO LAPKRIČIO 1 D.

— Ir Eagle Stamps yra dadėtos sutaupos.

Krautuvijų valandos pirmadienį, mieste

9:30 A.M.
iki
9 P.M.

ir Heights

9:30 A.M.
iki
9:30 P.M.

RŪKŠTELĖS DAILĖS PARODA BOSTONE

Atvykęs prieš keletą metų iš Australijos į JAV, dail. Antanas Rūkštelė pasidarė bene labiausiai išgarsintu ir kontroversiniu dailininku mūsų emigraciniame gyvenime. Yra žmonių, kurie jo darbus kategoriškai neigia, laiko juos tik fotografiniu menu, bet yra nemaža tokių tautiečių, kurie Ant. Rūkštelės darbuose įžvelgia ir šilimos, ir meninės teisybės.

Visą tą alasą dėl Ant. Rūkštelės kūrybos, visai bešališkai kalbant, galima pavadinti dviejų pažiūrų į meną susikryžavimu, moderninės ir realinės dailės atstovų tarpusavio kova. Ta kova natūrali ir supranta, mūsų dailininkus ji gali uždegti naujų siekimų ir ieškojimų ugnimi. Kartais nesmagu tik dėl to, kad ta kova išvirsta asmens įžėdinėjimais, praranda kultūringą ginčo pobūdį ir pavirsta paprasta gatvės baltija.

Gyvenami Amerikoje, kur modernistai ir realistai nesunkiai išsitenka bendrai rengiamose parodose, kur ir mūsų kai kurie dailininkai tokiose parodose neatsisako dalyvauti, atrodo, galėtumėm ryžtingai savo pažiūras į dailę ginti, ir kaimynų dėl jo kitokių įsitikinimų nors asmeniškai neįžeidinėti. Žinoma, čia pasakyti žodžiai yra vieno asmens nuomonė. Ji gali būti suprasta ir nesuprasta, bet, kai atsirado proga, sunku buvo jos nepasakyti.

Žiūrėdamas į dail. Ant. Rūkštelės darbus Bostone moderninio meno šalininko akimis, visų pirma toje parodoje pasigėstum drąsesnio teptuko būkšnio ir imantresnio spalvų derinio, nerastum to ieškojimo ir degimo, kaip Ad. Galdiko darbuose. Ant. Rūkštelės tapybiniai darbai, išskyrus gal tik vieną kitą, dvelkia ramumu tiek savo turiniu, tiek ir forma. Tai atskiras ir savaimingas dailininko pasaulis, jo asmeniniai išgyvenimai. Nelygintinas jis ir su mūsų realinės mokyklos dailės kūrėjais. Ant. Rūkštelė yra pats sau žmogus ir tapytojas. Kaip tokiame, bergždžia būtų taikinti moderninio meno šalininko kriterijus. Antra vertus, ilgas kelias būtų tiems kriterijams aiškiai suformuluoti, nesgi nūdien jau daugelis meno žinovų ir mėgėjų regi, kad moderniosios dailės vardu eina apstas meninės neteisybės, dvasinės arogancijos ir skurdo, net šarlatanizmo. Atskiros asmenybės iškyla, bet gal tūkstančiai dailininkų modernistų taško drobes spalvom, apželdinę kerpėm kūrėjo sažinę ir pašaukimą. Tiesa, reikia degti ir ieškoti, bet vargu yra prasminga, įbridus į ūkanas, niekad iš jų neišbristi ir niekad savo kūrybinio veido nesurasti.

Ant. Rūkštelė savo kūryboje eina nors ir savu, bet

Dailininkas A. Rūkštelė Tautinės Sąjungos Bostono skyriaus namuose įvykusioje parodoje kalba apie meną. Kairėje sėdi, daug triūso padėjęs parodą ruošiant, skyriaus pirm. J. Vaičaitis.

jau išbandytu keliu. Pats jisai savo tapybinius darbus apibūdina idealistiniu realizmu. Aš galiu klysti, bet man atrodo, kad jo tapyboje yra regimas nežymus polinkis į impresionizmą. O gal tas impresionizmo nuotaikingumas ir yra idealistinis realizmas? Vienu žodžiu, apžvelgiant Ant. Rūkštelės parodą Bostone, bene bus teisingiausia taikyti nusistovėjusias dailės vertinimo normas. O iš jų plaukia paprasti klausimai: ar dailininkas gerai valdo piešinį, ar teptukas yra meisterio rankose, ar jis jaučia ir išgyvena spalvų skambesį, ar jis monotonus ar įvairus savo spalvose, kiek įvairi ir įdomi yra jo darbų tematika...

Porą kartų su atsідėjimu apžiūrėjęs Ant. Rūkštelės parodą, visai nuoširdžiai įminėtus klausimus tenka atsakyti teigiamai. Galima dailininką vadinti fotografu, tačiau tas tik rodo, kad piešti jis moka. Visa eilė parodoje iškabintų darbų liudija, kad teptuką Ant. Rūkštelė valdo, kaip dera meistriui. Spalvas ir jų derinį jis jaučia ir išgyvena, vulgarumo ir neskoninguo jo spalvų deriniuose nematyti. Beveik kiekvienas jo paveikslas dvelkia kita nuotaika, tad gana įvairus ir turtingas jis yra spalvose ir atspalvuose. Ant. Rūkštelės darbų tematiką sudaro peizažai, naturmortai, portretai ir figūrinės kompozicijos. Taigi ir šiuo požiūriu jis yra aprėpęs plačius barus. Aišku, kitas klausimas, kaip dailininkui yra pasisekę tuos paveikslus nutapyti, ir koks yra jų meninis lygis.

Visų pirma Ant. Rūkštelę tenka vertinti, kaip Lietuvos peizažo kūrėją. Tuose darbuose jis yra įvairus, nuotaikingas ir šiltas. Iš tikro, Ant. Rūkštelė Lietuva regė. Jo Saulėleidis laukuose primena klasikinio peizažo nuotaikingumą ir išbaigtumą. Meniška vertinti darbai yra kelias iš miško, Ežero krantai, Pa-

vasaris prie ežero, Vidudienis parugėje, Vakarop. Tarp ežerų... Aplamai jo peizažai, nors kai kurie ir etudu pobūdžio, yra daugiau išieškoti ir neabejotinai jautriai išgyventi. Iš svetimų temų minėtinas Senasis Dillingenas ir Chiemsee.

Naturmortų Bostono parodoje Ant. Rūkštelė parodė tik tris. Spalvų tonais ir paveiklo išbaigimu gerai atrodo žuvis. Rožės gerai nutapytos, bet primena daugelį panašių temų tapytų. Vaisiai įdomūs kompoziciniu išdėstymu, spalvomis ir etiuočinu kūrinio pobūdžiu.

Ant. Rūkštelė pajėgus ir portretų tapytume. Žinoma, jo portretai — gyvi ir natūralūs žmonės su kibirkštele savo dvasinio pasaulio veiduose, su išoriniais būdo bruožais, bet ir gana šviežiu koloritu. Tokie yra žmonos ir prel. Pr. Jūro portretai. Meninės šilimos, bent mano širdžiai, daugiausia yra Sauliaus portrete.

Iš Ant. Rūkštelės figūrinių kompozicijų išskirtini penki darbai: Berniukai ir valty, Kauliukų metimas dėl apsiausto, Konferencijos užkulisuose (samokso ironijos kupinos kaukolės tamsiuose tonuose), Mozė skaito dešimtį įsakymų ir Judo pabučiavimas. Kai aš mačiau tuos Rūkštelės darbus mūsų periodikoje, ypač Kauliukų metimą, man jie nedarė įspūdžio. Tikrovėje tie paveikslai tapybiniu požiūriu yra tikrai stiprūs ir savo kompozicija, ir piešinio charakteringumu. Dar grakštus savo moteriška figūra yra Ant. liepto. Dėl Judo pabučiavimo gali kilti karštų ir pikty kalbų. Tad geriau būtų, kad dailininkas pakeistų paveiklo pavadinimą. Tarkim, kad šv. Jonas apaštalas sako: Viešpatie, aš to nepadarau... Netolimos praeities figūriniai paveikslai Ant. Rūkštelėi jau mažiau pasisekė. Gal ta praeitis mums per arti ir per šurpi, tad ir dailininkas dar nepajėgė jos

įveikti. Meniniu požiūriu jie bene bus patys silpniausi Ant. Rūkštelės darbai Bostono parodoje. Vertintini jie tik tiek, kiek mums primena nenutrūkstantį ryšį su praeitimi.

Dail. Ant. Rūkštelės paroda Bostone buvo atidaryta rugsėjo 12 d. Ji buvo rodoma čia aštuonias dienas. Parodos atidarymo žodį, vertingą savo blaviu požiūriu į dailę ir apskritai meno kūrybą, pasakė prel. Pr. Jūras. Dailininko biografijos pluoštą davė jo mokslo dienų draugas vilnietis adv. Ant. Juknevičius. Pats Ant. Rūkštelė padėjo parodos rengėjams ir kalbėtojas, santūriai apibūdino savo pažiūras ir tikėjimą į meną. Parodą surengė ALT S-gos Bostono skyrius. Daugiausia triūso ir rūpesčio įdėjo skyriaus pirm. Justinas Vaičaitis, valdybos remiamas. Kontroversinio dailininko darbus Bostone pamatyti buvo įdomu, tad rengėjų pastangos labai pagirtinos.

St. S.

J. S. AUTO SERVICE

Sav. J. Svarcas
Cleveland

1254 Addison Road
Tel. HE 1-6352

Atidara nuo ryto
8 iki 7 v. v.

AUTOMAŠINŲ TAIŠYMAS

Mašinių viršaus taisymas ir dažymas: motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas, greičio dėžės ir kt. mašinos dalių įdėjimas.

Paroduodami amžini akumuliatoriai.

24 hours towing.
Dienos tel.: HE 1-6352.
Nakties tel.: LI 1-4611.

ATVYKITE Į DEMOCRATIC STEER ROAST SUN, AFTERNOON, SEPT. 27

Euclid Beach Park

Lietuje ar saulėtame ore Main Ballroom

Pagrindiniai kalbėtojai:

Sen. JOHN F. KENNEDY

OF MASSACHUSETTS

ANTHONY J. CELEBREZZE

MAYOR OF CLEVELAND

Sutikite savo

FEDERAL, STATE ir APSKRIČIŲ PAREIGŪNUS

ir

DEMOKRATŲ KANDIDATUS

iš šešiasdešimt trijų Cuyahoga apskrities miestų

PRAMOGOS

- BILL RANDLE PROGRAMA
- ORKESTRO MUZIKA
- DOVANOS - \$500 JAV bonais

Pirmas traukimas 2:00 PM

- NEMOKAMAS ĮĖJIMAS
- PASILINKSMINIMAI ATPIGINTOM KAINOM
- SMAGUS LAIKAS VISAI ŠEIMAI!

BEFORE YOU BORROW TO BUY A HOME

GET OUR LOW RATES
AND HELPFUL TERMS

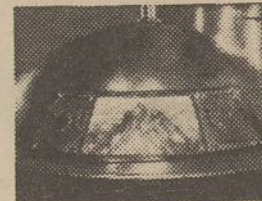
OUR ESCROW SERVICE
PROTECTS YOU WHEN
BUYING OR SELLING
REAL ESTATE

Čia tai gyvenimas!

MĖNULIUI ŠVIEČIANT... BARBECUE... IR STROH'S

Amerikoje tikrai
ugnim virtas
alus!

Draugai, muzika ir geras maistas duoda gerą draugystę. Ir Stroh's visiems patinka. Prie barbecues pirk Stroh's dėžutėse.

Jums patiks **Stroh's** jis šviesesnis!

DABAR UŽ VIETINES KAINAS!

The Stroh Brewery Company, Detroit 26, Michigan

SIUNTINIAI SIUNČIAMSI Į SOVIETŲ RUSIJĄ

UKRAINA, LIETUVA, BALTGIJDIJA, LATVIJA, ESTIJA, IR KITAS RESPUBLIKAS.

Pasinaudok patikimu, kruopščiu ir greitu mūsų firmos patarnavimu.

GENERAL PARCEL & TRAVEL CO., INC.

135 WEST 14th STREET
NEW YORK 11, N. Y.
Tel.: CHelsea 3-2583

Licensed by USSR
MŪSŲ SKYRIAI

Atdara kasdien nuo 9-6;
Sėkmadieniais nuo 9-4.

141 Second Avenue
NEW YORK CITY
Tel. GRamercy 5-7430

39 Raymond Plaza W.
NEWARK, N. J.
Tel. MARket 2-2877

132 Franklin Ave.
HARTFORD, CONN.
Tel. CHapel 6-4724

900 Literary Road
CLEVELAND 13, OHIO
Tel. Tower 1-1461

332 Fillmore Ave.
BUFFALO 6, N. Y.
Tel. MOhawk 2674

308 W. Fourth Street
BOSTON 27, MASS.
Tel. ANDrew 8-5040

11339 Jos. Campau
DETROIT 12, MICH.
Tel. TOWnsend 9-3980

632 W. Girard Ave.
PHILADELPHIA 23, PA.
Tel. WALnut 5-8878

Mūsų didžiulė firma turėdama tūkstančius patenkintų klientų 100% garantuoja pristatymą. Kiekvienas siuntinys išsiunčiamas laike 48 val. ir adresata pasiekia per 6-7 savaites (oro paštu laike 7-12 dienų). Įstaigose yra pirmos rūšies pasirinkimas įvairių prekių. Reikalaukite mūsų nemokamų katalogų, kuriuose rasite informaciją apie naujas muitų normas ir patarnavimus.

Atsiminkite, kad mes esame specialistai visa kame, kas liečia siuntinių persiuntimą.

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

Milžino Paunksmės pastatymas Clevelande įvyksta spalio 11 d. Slovenian Auditorium salėje. Tai bus sekmadienį, 3:30 val. p. pietų.

Milžino Paunksmę, Balio Sruogos trijų veiksmų ir devynių paveikslų veikalą vaidina Montrealio Dramos Teatras. Režisoriaus rašytoja Birutė Pūkelevičiūtė.

Bilietai į vaidinimą jau parduodami Dirvoje. Prašom iš anksto pasirūpinti, kol dar yra patys geriausi. Vėliau teks tenkintis tokiems, kokie bus likę.

Milžino Paunksmę visiems būtina reikia pamatyti, nes tai Lietuvos gyvenimo kronika, kiekvieną žiūrovą nukelianti į įvykius turtingą mūsų praeitį. Tai pats stipriausias Balio Sruogos veikalas ir vaidinamas šiuo metu pajėgiausio lietuvių aktorių kolektyvo.

Bilietų kainos po \$2.50, \$2.00, ir \$1.50. Moksleiviams po \$1.00.

Bilietų reikalais, toliau gyvenantieji, šaukite telefonais: darbo metu HE 1-6344, vakarais GL 1-3976.

Kristinos Maciejauskaitės ir Balio Špoko suktuvė įvyksta šį šeštadienį, rugsėjo 26 d., 9:30 val. Naujosios parapijos bažnyčioje.

Ponia Germanienė, iš St. Charles, Ill. su dukterim studente Dalia, aplankė Dirvą.

Vytautas Alseika, Dirvos bendradarbis dabar gyvena Los Angeles, kelias dienas praleido Clevelande ir susipažino su dabartiniu Dirvos leidimu.

Birutė Malcanienė jau antra savaitė yra išvykusi į Vokietiją aplankyti savo ten likusias gimines. Sūnus Vytautas, atliekąs karinę prievolę Europoje, paskutiniu metu iš Vokietijos buvo perkeltas į Prancūziją.

Inž. K. Kriščiukaitis ir T. Stankūnaitė, Dirvos skaitytojai iš Bostono, aplankė Niagara Falls, Detroitą, pora dienų buvo sustoję Clevelande, aplankė gimines ir apžiūrėjo Dirvą.

Čiurlionio ansamblis su solistėmis A. Stempuziene ir J. Krištolaityte, sekmadienį, rugs. 27 d., 3 val. p. p. dalyvauja nuo bolševizmo nukentėjusių benamių vaikų labdaros koncerte, Lake-wood Civic Auditorium, Bunts Rd. ir Franklin Blvd.

Be ansamblio koncerte dalyvauja pagarsėjęs Tėvo Flanagano berniukų choras iš Boys Town, Nebraskos.

Bilietus iš anksto (\$1.50) galima įsigyti pas Čiurlionio ansamblio narius.

Šv. Kazimiero lituanistinė mokykla trečiuosius metus pradeda rugsėjo 26 dieną, šeštadienį.

Vaikų registracija vyknuo 1 ligi 3 val. p. p.

Dėl vykstančios stovybos senomis patalpomis nebus galimybės pasinaudoti, todėl tėvų komitetas deda visas pastangas rasti šiemetams tinkamesnes patalpas. Manoma, kad ligi minėtos datos tas klausimas išsprendis ir registracijos metu galėsime tiksliai pranešti apie pamokų laiką ir vietą. **Mokyklos vedėjas**

Šv. Kazimiero Lituanistinės mokyklos tautinių šokių grupė šio mėnesio 25 d., 7 val. vakaro atlieka pilną programą Miles Park Branch. Programoj dainos, grakštūs šokiai bei supažindinimas su Lietuva. Grupei vadovauja Ingrida Stasaitė. Kviečiam lietuvius atsilankyti ir pasidžiaugt mūsų jaunųjų pastangomis.

Šį ketvirtadienį imtynės, prasidedant Ice Capades, įvyks Masonic Temple. Pagrindiniais dalyviais bus Lord Athol Layton ir Doc Gallaghen.

VYTAUTO KOVA UŽ LIETUVOS SUVERENUMĄ, JOS VARDĄ IR GARBĘ...

"Milžino Paunksmė" atvyksta į Clevelandą

Spalio 11 dieną Clevelandan atvyksta Montrealio Lietuvių Dramos Teatras su Balio Sruogos 3 veiksmų 9 paveikslų trilogiška istorijos kronika "Milžino Paunksmė". Tai naujusias montrealiečių pastatymas, su kuriuo jau sėkmingai gastroliuota Toronte, Hamiltone ir Chicagoy.

"Milžino Paunksmė" yra plačios apimties veikalas, iš montrealiečių pareikalavęs daug darbo ir jėgų. Repetacijos ir techniniai spektaklio darbai truko devynis mėnesius. Eliuoto teksto apvaldymas, scenovaizdžio ir XV šimtmečio kostiumų problemos būtų nelengvai įkandamos net pastoviam dramos teatrui. Gi išveivijoje šios klūtys dar paaštrėja. Tačiau visi sunkumai tapo nugalėti - premjera, pakėlus savo uždangą Montrealyje, buvo priimta labai entuziastingai ir aukštai įvertinta spaudoje.

"Milžino Paunksmę" Balys Sruoga parašė 1930 metais, kai visa Lietuva minėjo D.L. Kunigaikščio Vytauto mirties sukaktį. Tačiau šiandien šis veikalas, turėdamas stiprią valstybingumo idėją, yra dar aktualesnis. Vytauto kova už Lietuvos suverenumą, už jos vardą ir garbę, tamsiame priešpaudos laikmečio danguje šviečia iš tolo, kaip kelerodė žvaigždė.

"Milžino Paunksmė" yra tragedija, lygiai kaip tragiškas buvo Lietuvos likimo posūkis pačioje jos galybės aukštumoje. Nelemta unija su lenkais, pragaištingais ryšiais sujungusi Lietuvą su slaviška betvarke, paskandino ją alinančiuose karuose ir atidavė Maskvai į nasrus. Kaip toli buvo pramatęs buvo Vytauto žvilgsnis, aiškėja iš XX šimtmečio perspektyvos. Ir todėl su nuostaba ir pasididžiavimu sustojame

Scena iš "Milžino Paunksmės" I veiksmo. Sonka (Birutė Pūkelevičiūtė) ir Hinča (Kazys Veselka).

Šiandien ties lietuviško genijaus švystelėjimais.

Giliai jaudinanti tebėra ir Lietuvos karališko vainiko drama - drama, apie kurią sukasi "Milžino Paunksmės" veiksmas.

Tačiau Balio Sruogos veikalas nesitenkina vien sausais istori-

niais faktais. Tai didelio polėkio ir jautrios širdies padiktuotas kūrinys, parašytas liepsnojančia poeto plunksna. Perseikėję visą

lietuvių dramaturgijos kraitį, mažai atrasime "Milžino Paunksmė" tolygių varžovų. Spalvingi personažai, kryžminės situacijos, puikūs dialogai ir reto grožio lietuviškas žodis, įrikiuotas į skambų penkiapėdį jambą - visi šie komponentai leidžia teigti, jog šį kartą turėsime progos arčiau pažinti vieną stipriausių lietuviškos dramaturgijos veikalų.

Tautinį jausmą išveivijoje žadina ir palaiko įvairios meno šakos: jautriai nuskambėjusi daina graudina širdį ir nusiveda mus paklajoti gimtojo krašto vieškeliais, peizažo kolorite ar nuotaikoj ieškom paliktosios tėvynės prisiminimo. Tačiau tautinis sąmoningumas yra pakopa į valstybinį susipratimą - būtinybę, be kurios negalėsime savo laisvės atgauti. Gi tikrai nepriklausoma Lietuvos valstybė, laisva ir savarankiška - galutinai įprasmins mūsų žmogiškąją paskirtį.

Todėl nemažiau už tėvynės diemėdžius ir rūtas branginame savo valstybės spalvas, savo valstybės Vytį ir visą tai, kas reiškia mūsų norą ir teisę būti nepriklausomais. Liaudies dainas dainuoti ir tautinį rūbą vilkėti leidžia pavergtoje tėvynėje net ir okupantas. Betgi Lietuvos valstybingumo idėją skelbti, aiškiai ir tiesioginiai - yra tikrai laisvojo pasaulio lietuvių privilegija ir pareiga.

Turbūt todėl montrealiečiai pasirinko "Milžino Paunksmę", kuri šiandien, lyg Lietuvos valstybės teisių manifestas.

A.G.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti ir paragink užsiprenumeruoti

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg. — Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: Main 1-1773

REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestuose, kreipkitės į mane, gausite pigią kainą. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgiečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

GERESNĖS statybos kontraktoriai

ISTATO MONCRIEF

ORO VENTILIACIJA

• ŠILDO vasarą • ŠILDO žiemą

THE HENRY FURNACE CO. MEDINA, O

I. J. SAMAS JEWELER

Sveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairūs dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

EAST CLEVELAND - EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS EARN

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON

4%

SUPERIOR SAVINGS

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000

HOME AND REMODELING LOANS

CORNER 68TH - SUPERIOR AVENUE

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

BALTIC KEPYKLA

632 E. 162 ST. TELEF. UL 1-7117

Praneša visiems savo klientams, kad visose krautuvėse, kur tik parduodama trijų svarų ruginė duona, jos kaina dabar yra 60 centų. Tai penki centai mažiau, negu anksčiau buvo imama.

Taip pat pranešam, kad mes kepame įvairiausius tortus. Užsakant prašome mus šaukti telefonu: UL 1-7117.

Geriausi sveikinimai ir linkėjimai visiems mūsų draugams ir rėmėjams

LOUISVILLE TITLE INSURANCE CO.

The Louisville Title Bldg., 118 St. Clair Ave.,

N. E. Phone: MA 1-2075

Listen to Rudolph Ringwall and his "Memorable Music" WJW Radio, Monday thru Friday,

7:05 - 7:30 P. M.

CLEVELAND ARENA
SEPT. 24 - OCT. 11

10 GREAT SHOWS IN 1

JOHN H. HARRIS PRESENTS
THE Fabulous ICE CAPADES
20th BIRTHDAY EDITION

Prices: (Incl. tax)
MON. thru FRI. EVES. 8:30 P.M.
SAT. & SUN. MATS.
1:30 & 5:30 P. M.
\$3.50 (Boxes and Loges)
\$3.00 (Messanine - First 16 Rows Only)
\$2.00 (Rear Messanine - Corner Sections)
HALF PRICE (children under 12 years) Sat. 5:30 P.M., Mat. Only
SAT. EVE. - 8:45 P. M.
\$4.00 (Boxes and Loges)
\$3.50 (Messanine - first 12 Rows)
\$3.00 (Messanine - last 7 Rows)
\$2.00 (Corner Sections)

TICKET SALE AT
ARENA 3700 Euclid
or RICHMAN'S
736 Euclid Ave

524 East 123 St.

SUTVARKYTI PALIKIMĄ

Atidaryta sekmadienį 2 - 6 PM

Šis gražus namas turi 5 kamb. su modernia vonia ir saulės kamb. pirmame; 3 kamb., virtuvė ir saulės veranda antram; gazo šildymas, variniai vamzdžiai, šiuikšnių degintuvai, kilimai, užuolaidos ir baldai. Sutiks su G.I. ar F.H.A. paskola. Apžiūrėkite ir įsitikinkite.

CARL W. ELDER

SW 5-0537 Realtor UL 1-4108

Parduodamas 2 šeimų namas

Modernus 2 šeimų — 5 ir 5 k. 2 nauji gaso pečiai. 2 nauji karšto vandens tankai. Labai geram stovy. Prie 130 St. ir Shaw Ave. 2 garažai. Naujas išdažymas. Labai prieinama kaina. Palikimo tvarkymas.

Agentas: GL 1-9763.

GERI NAMAI

• 2-jų šeimų 5-5 labai geram stovyje namas, garažas, du nauji gaso pečiai. Šv. Kazimiero parapijos rajone.

• Du namai ant vieno sklypo. Reikalingas mažas remontas. Irgi Šv. Kazimiero parapijos rajone. Žema kaina.

• 4 šeimų plytinis apartamentas po 5 kamb. Labai geram stovyje. Garažai, 4 nauji pečiai. Geros pajamos.

• Vienos šeimos 5 kamb. namas E. 130 St.

• Dvieju šeimų 5-5, nauji pečiai, garažai, E. 128 St.

• Dvieju šeimų 6-6, E. 125 St. rajone, pigus, geros nuomos.

EAST SHORE REALTY
780 E. 185 St. IV 1-6561
Juczas Mikenis — Realtor
MU 1-2154

Multiple Listing Service
Bendradarbis:
Antanas Gailiusis
MU 1-7014

on AUTO INSURANCE

Telefono pašauki m a s Jums gali sutaupyti daug dolerių apsidraudžiant Amerikos vienoj didelėj draudimo įstagoj. Pašaukus jokio įsipareigojimo.

PAULINA MOZURAITIS-BENNET
Insurance Agent
13706 Benwood Ave.
Cleveland 5, Ohio

SK 1-2183
NATIONWIDE
MUTUAL INSURANCE COMPANY
HOME OFFICE - COLUMBUS, OHIO

DIRVA

THE FIELD

KAS IR KUR?

• Pasikalbėjime su akordeonistu Charles Daubaru paaiškėjo, kad jis jau pradėjo įgroti lietuviškų melodijų ilgo grojimo (Long-play) plokštelę. Ji numatyta išleisti dar prieš Kalėdas. Neabejojama, kad daug lietuvių ją įsigis.

• "Literatūros Lankų" administravimą perėmė A. Mažiulis. Žurnalą ateity spausdins JAV ar Kanadoje.

• Kanados lietuvių laikraštis "Tėviškės žiburiai" dešimtmetį švenčia lapkričio 14 d. Numatytas iškilmingas aktas, koncertas ir po to balius.

• Kanados stalo teniso meistrės vardą laimėjo lietuvaitė S. Kasparavičiūtė. Rungtynės įvyko Toronte. Stalo tenisą ji žaidžia nuo 1952 m. ir priklauso lietuvių sporto klubui "Vytiš".

• Nuo a. a. gen. Vl. Nagio mirties rugsėjo 15 d. suėjo penkeri metai. Jo kapas yra Clevelande, Kalvarijos kapinėse.

• Dr. Jansonai, "Audronė" vilos savininkai, nukentėjo auto katastrofoje vykstant iš Cape Cod į Bostoną. Nelaimė įvyko dėl kitos mašinos kaltės. Ponia Jansonienė sunkiai sužeista. Automobilis sudaužytas.

• Kun. M. Ražaitis rugsėjo 18 d. mirė Chicagoje. Veliomis Lietuvoje profesoriavo Vilkaviškio kunigų seminarijoje, o Vokietijoje aktyviai veikė Lietuvos Raudonajam Kryžiui.

• Dalia Germanaitė, aukščiausias pažymias baigusi Siena Heights College, Adrian, Mich., kur studijavo chemiją, dabar ruošti master degree persikėlė į Western Reserve Universitetą, Clevelande. Ji yra aktyvi skautų akademikų narė.

• Lietuvių Fizinio Auklėjimo ir Sporto Komitetas praneša, kad lapkričio mėn. 14-15 d.d., Cadillac viešbutyje, 45 Chestnut St., Rochesteryje įvyks visuotinis šiaurės Amerikos sporto klubų atstovų ir sporto darbuotojų suvažiavimas.

Apie įvykstantį suvažiavimą FASK-tas yra atski-

DIDELĖ STAIGMENA-- DIRVAI 500 DOLERIŲ!

Jonas Lietuvninkas, Dirvos rėmėjas ir bičiulis, surinkęs 23 naujus skaitytojus, dabar Dirvai atsiuntė 500 dolerių dovaną.

Dirvos nuotrauka

Prieš tris savaites Dirva sulaukė didelės staigmenos — jos geras bičiulis ir rėmėjas, Jonas Lietuvninkas iš Baltimorės, Dirvos reikalams atsiuntė \$500.00 ir drauge laišką, kad apie tai laikraštyje nebūtų rašoma.

Savo laiške jis dėsiuogės, kad Dirva daranti didelę pažangą, kad jo surinkti vajuje 23 nauji skaitytojai laikraščiu patenkinti. Jis norj, kad tie pinigai dar daugiau prisidėtų prie laikraščio tobulėjimo.

Dirvos redaktorius, gavęs tokią didelę J. Lietuvninko auką, jau sekančią dieną J.

Lietuvninkui parašė, kad apie tokią stambią paramą negalima tylėti, ir jis apie tai paskelbė Dirvos spaudoje baliuje. Reikėjo ir kitokių pastangų, kad J. Lietuvninką perkalbėtume ir jis nesipriešintų, kad apie tai būtų parašyta Dirvoje. O jis vis kartoj: "Tuos pinigus daviau ne pasigyrimui, o dėlto, kad Dirvą mėgstu ir noriu, kad ji dar stipriau įsitvirtintų".

Tik J. Bačiūnui tarpininkaujant, pagaliau J. Lietuvninkas parašė: "Pagaliau, darykite, kaip jau ten jūs norite".

J. Lietuvninkas ne koks turtuolis savo materialiais ištekliais. Jis savo gyvenimo didžiąją dalį praleido "kriaučių šapose", pinigų nemėtė, bet juos vis geram tikslui skyrė. Ir J. Lietuvninkas tuo pačiu laiku išaugo dvasiniu turtuoliu. Tokiu pavyzdingu lietuviu, kokių mūsųose ne taip jau daug yra. Jam lietuviškieji reikalai pasidarė pagrindiniu gyvenimo tikslu. Jis, pagal savo išgales ir sugebėjimus atiduoda lietuviškiems reikalams beveik viską, ką jis atiduoti gali. Ir šiuo atveju jo skirtoji Dirvai \$500 auka yra jo kilnumo įrodymas. Jis kiekvieną lietuviškąjį darbą dirbti eina ir širdį ir savo piniginę pasiraošęs atidaryti. Ir kur ko labiausiai reikia, tuo dirbamą darbą ir remia.

J. Lietuvninkui už atsiųstą auką, o ypatingai už jo meilę Dirvai, nuoširdžiausiai ir dėkojame. Jo didelė parama mus dar daugiau įpareigoja, kad Dirvos draugų skaičius augtų, kad pati Dirva būtų tuo nuolatiniu lietuviybės magnetu, kuri ne tik skatintų lietuviams išlikti, bet ir naujais darbo barais dėsiuogsmą neštų.

Niagara Falls, Ont., Moterų Vienybės klubo narės su savo dukromis - jaunosiomis šokėjomis. Penkta iš kairės Ž. Ulbinienė, tautinių šokių grupės vadovė.

LIETUVIAI NIAGAROS PUSIASALYJE

Savo švelniu klimatu, derlingais vaisių sodais ir klestinčia industrija Niagaros pusiasalis yra sutraukęs daug naujų ateivių, jų tarpe nemaža lietuvių, kurie jau spėjo pastoviai įsikurti pusiasalio miestuose.

Niagara Falls, Ont., įsikūrusios keliolika lietuvių šeimų ne tik kad neužmiršo esą lietuviams, bet stengiasi įskiepyti lietuvišką dvasią ir priaugančioje kartoje. Tautinių šokių grupė NAUJASIS GINTARAS yra sutelkęs jaunas lietuviškas iš Niagaros Falls ir St. Catharines. Grupė vadovauja neeilstanti, tam darbai atsidavusi p. J. Ulbinienė, talkininkaujant jos dukrai Ritai Ulbinaitėi.

Niagaros pusiasalyje nepraėina nė vienas bet kokio pobūdžio minėjimas, kuriame nedalyvautų p. Z. Ulbinienės vadovaujama šokių grupė, išpildydama programą ar tai iš tautinių šokių ar gyvųjų paveikslų.

Niagara Falls Lietuvių klubas yra sutraukęs beveik visus ten gyvenančius lietuvius, o moterų VIENYBES klubas duoda progos

organizuotai pasireikšti vietos moterims.

Niagaros garfaliečiai aktyviai dalyvauja lietuviškos parapijos veikloje, kurios centras, bendras Wellandui, Port Colbornei ir St. Catharinei, yra St. Catharineje. Tėvai noriai leidžia savo

vaikus į šeštadieninę lietuvišką mokyklą, remia didesniųjų kolonijų veiklą. Ši mažutė kolonija, susidedanti iš tautiškai susipratusių ir tarpusavyje sugyvenimą vertinančių lietuvių, gali būti pavyzdžiu ne vienai didesnei lietuviškai bendruomenei.

BENDRUOMENĖ DĖKOJA

Ačiū Amerikos lietuviams

JAV Lietuvių Bendruomenės apylinkių bei apygardų atstovų ir centrinių organų pirmasis visuotinis suvažiavimas, įvykęs 1959 m. rugsėjo 5-6 dienomis Detroito, įvertindamas senosios mūsų išėivijos didelius

lietuviybės išlaikymo darbus Amerikoje, kuriant lietuvių parapijas, statant bažnyčias, mokyklas, sales ir kitokius pastatus, steigiant lietuviškus laikraščius, organizuojant draugijas bei klubus,

nuopelnus nepriklausomą Lietuvos valstybę atstatant ir ją vėliau moraliai bei materialiai remiant,

paramą ir globą karo išbėsktiems lietuviams Vokietijoje, vėliau sudarant sąlygas į ją kraštą atvykti ir padedant čia įsikurti, reiskia jiems nuoširdžiausią lietuvišką padėką.

Ačiū Detroito Apylinkei

JAV Lietuvių Bendruomenės apylinkių bei apygardų atstovų ir centrinių organų pirmasis visuotinis suvažiavimas, įvykęs 1959 m. rugsėjo 5-6 dienomis Detroito, reiskia nuoširdžiausią padėką šio suvažiavimo šeiminiškai JAV LB Detroito Apylinkės Valdybai ir jos energingam pirmininkui Vytautui Kutkui už gražiai tvarkingai suorganizuotą ir įvykdytą šio suvažiavimo globą.

Detroit, 1959 rugsėjo 6.

VIENAS KOLCHOZAS PAKILO

Būklė dabartinės baudžiamosios dvaruose — kolūkiuose gerai palidijusi naujausios "Pergalės" numerioje paskelbtas straipsnis "Akmenys nuritinti". Jame Meiliūnų kolūkio pirmininkas A. Bulota giriasi, kaip jis per ketverius metus pakėlė to kolūkio gerovę.

Meiliūnų kolūkis yra Vištyčio apylinkėje, sudarytas iš aštuonių buvusių kaimų. Turi 2000 ha. žemės, iš kurios ariama 800 ha. "Vietos valstiečiai ilgus metus (atsseit, Nepr. Lietuvos laikais) vertėsi pienininkyste, turėjo sukauptą patyrimą, augindami gerus Lietuvos juodmargių veislės galvijus, iš kurių nesunku buvo komplektuoti kolūkio bandą. Ateitis parodė, kad nekludome", sako A. Bulota, toliau pasigirdamas: "Šiandien turime jau 105 karves".

Toks kiekis yra buvusiuose 8 kaimuose, 2000 ha plote, arba viena karvė pajėgiama išlaikyti devyniolikoje hektaru, t. y. 46 akruose! Ir tai yra pagrindinė kolūkio šaka!

Kaip atlyginama baudžiauninkams? "Šiomet jau perėjome prie garantuoto atlyginimo ir už dabardienį mokame po 4 rb. ir 1 kg. grūdų." O 1955 m. už dabardienį "buvo išduota po 400 gramų grūdų ir 13 kapėikų". Komentarai čia nebereikalingi.

Tad tokia būklė yra viename iš pavyzdinių kolūkų, kurio pasigyrimams literatūros, meno ir kritikos žurnalas "Pergalė" paskyrė aštuonis puslapius.

MARYTĖ MALAVICKAITĖ

IR
STASĮ NORVAIŠĄ,

mielus pažįstamus,
sukūrusius šeimos židinį,
sveikina ir linki saulėto gyvenimo

Antanas Cibas

DIRVA IEŠKO NAUJŲ SKAITYTOJŲ

Laikraštį pastoviai gerinant ir ruošiantis nuo 1960 metų pradžios dažninti, labai reikalingi nauji skaitytojai.

Ateikit mums į talką. Užsakykit Dirvą savo artimiesiems, kurie dar jos iki šiol neskaity. Jei jūs žinote tokius savo artimuosius, ar kaimynius, kurie norėtų su Dirva susipažinti, mes jiems laikraštį siųsime nemokamai 4 savaites. Tuoj atsiųskite jų adresą.

Užsakydami ar rekomenduodami naudokitės čia spausdinama atkarpa,

Užsakau
Rekomenduoju Dirvą siųsti

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

Už naują prenumeratorių siunčiu \$.....

(Mano adresas)

Ponams ŠPOKAMS ir BAGDANSKIAMS liūdesio valandoje, jų vyrui, tėveliui, seneliui ir uošviui

EDUARDUI ŠPOKUI

mirus, gilią užuojautą reiškia

E. Chicago Tautinės S-gos
valdyba ir nariai